ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Година XXI — Број 402
Субота, 12 септембар 1959

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

20 ДИНАРА 1952

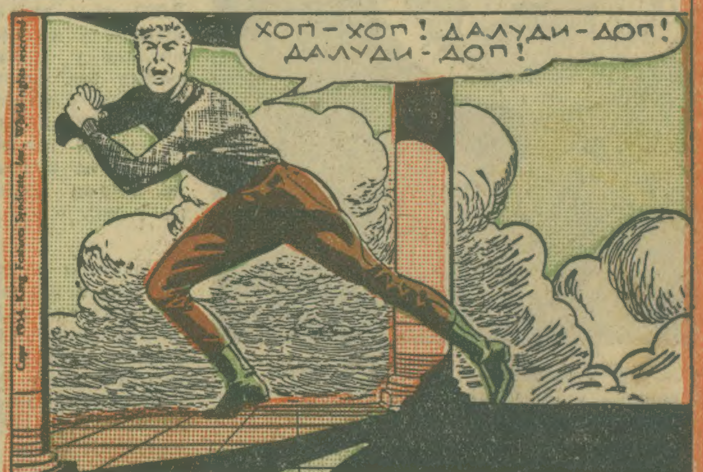

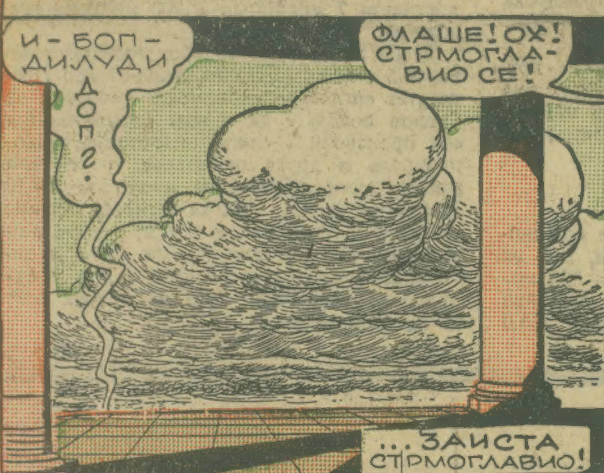

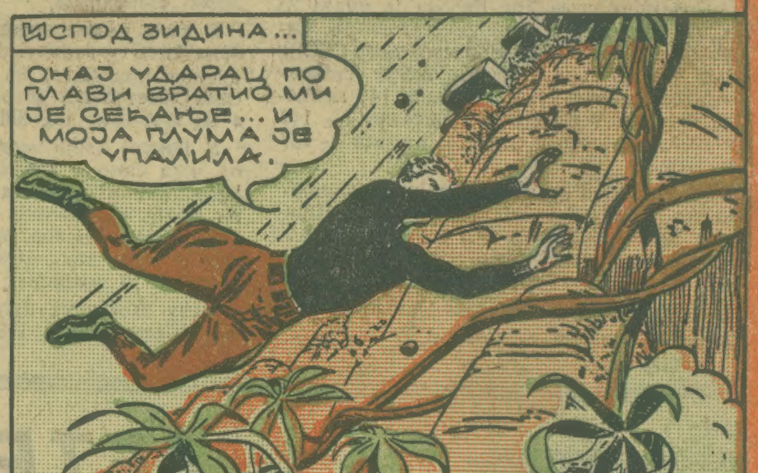

У овом броју:

- У ИЛЕГАЛНОСТИ
- ПОД ЗАСТАВОМ МАГЛЕ
- МОРСКЕ НЕМАНИ

СТРИПОВИ:

Бајка о цару Салтану, Паја, Мики, Бим и Бум, Флаш Гордон, Прича о Чупавку, Пегаз тражи Хидру и Сима Зима.

T / 12 / 59

Крајем ове године:

ЗЕМЉА ЋЕ ИМАТИ

2,9 МИЛИЈАРДИ СТАНОВНИКА

Половином прошле године наша планета је имала две милијарде и 835 милиона становника. Сада се та бројка попела на две милијарде и 886 милиона, јер се за свега годину дана становништво Земље повећало за 48 милиона. У овоме само НР Кина учествује са 15 милиона, Индија са 6, СССР са 3,5, САД са 3, Индонезија са 1.8, Бразилија са 1,5 и Пакистан са 1,3 милиона становника. Пораст становништва осталих земаља био је нижи од милион лица. Међу државама чије се становништво повећало за близу 300 хиљада налази се и Југославија.

Само у Кини и Индији живи више од једне милијарде људи

Половином 1959 године 41 земља је имала више од 10 милиона становника. Међу првих 10 земаља налазе се ове: НР Кина (са Формозом) 675 милиона, затим Индија 404, СССР 213, САД 177, Јапан 92.5, Индонезија 88.7, Пакистан 87.5, Немачка (оба дела) 72,2, Бразилија 64,2 и Велика Британија 51.7 милиона.

Густина насељености у тим земљама је неравномерна. Највећа је у Јапану, где на површини од 1 кв. км живи просечно по 250 становника; велику густину имају затим и Велика Британија — 212, Немачка

— 202 и Индија — 123, док на истој површини у Бразилији живи просечно по 7 становника.

Становништво Европе

Почетком наше ере Европа је имала 35 а цео свет 326.5 милиона становника. Сада само Европа (без европског дела СССР) има 421 милион. Највише њеног становништва живи у Јужној Европи 144 милиона, а затим у Северној и Западној — 140 милиона односно у Средњој Европи — 137 милиона.

У Јужној Европи најбројније становништво имају: Италија 50.5 милиона, Шпанија 29.9, Југославија 18.5 и Румунија 18.2. Ако не рачунамо „лилипутанске државице" као што су Андора и Монако, онда је у Јужној Европи најмања Албанија, где живи 1.5 милион становника.

По броју становника Југославија се налази на 26 месту у свету; испред наше земље је Иран са 20.1 а иза ње Етиопија са Еритрејом, која, као и Румунија, има 18.2 милиона становника.

У Средњој Европи а истовремено и у целој Европи највећа је Немачка са 72.2 милиона становника; од чега 17.2 милиона има Немачка Демократска Република. На другом месту је Пољска са 29.3 а на трећем Чехословачка са 13.6 милиона.

У Западној Европи највеће су Велика Британија са 51.7 и Француска са 44.7 милиона, док у Северној Европи најбројније становништво има Шведска — 7.5 милиона.

У европским земљама највећи прираштај становништва има Албанија — 30 на 1.000, затим долазе Исланд са 22, Пољска — 19, Југославија 18.5 и Румунија са 13.5.

Европа је густо насељена. На острвима у Ла Маншу живи просечно 513 становника на 1 км² а на Малти и Гоцу више — 949! Знатно већу густину — од преко 2.000 на 1 кв. км — имају индустриски крајеви у којима један град неприметно прелази у други. Ипак, рекорд држи област тзв. Великог Лондона и Западног Берлина, у којима на површини од 1 км² живи 4.500 до 4.600 људи. Ако је пак реч о читавој територији државе онда је у Европи на првом месту Белгија са 298 а на другом Холандија са 274 становника на 1 км².

Азије...

Почетком наше ере Азија је имала 220 милиона а половином овог века већ једну милијарду и 272 милиона становника и то без оног дела који припада СССР-у. Сада у Азији живи једна милијарда и 662 милиона људи. Већина, 805 милиона, живи у Источној Азији, где су највеће државе: Кина са 675 (НР Кина 665 и Формоза 10 милиона), Јапан са 92,5 и Кореја са 32,8 (Северна 10,4 и Јужна Кореја 22,4) милиона становника.

У Кини се становништво повећава много брже него у Јапану. Док је у Јапану годишњи прираштај на хиљаду становника само девет лица, дотле у Кини износи 23, а на Формози чак 38!

У Јужној Азији живи 524 милиона људи, од чега само у Индији 404 милиона и у Пакистану 87,5. Трећа јужноазиска земља по броју становника је Авганистан — са 13 милиона. Цејлон сада има 9,6 милиона, али ће кроз две године, претпоставља се, достићи 10 милиона становника.

Међу државама Југоисточне Азије које све заједно имају 199 милиона становника, највећа је Индонезија — 88,7 милиона, а затим Вијетнам — 27,6 (Северни 15.2 и Јужни 12,4 милиона), Филипини — 23,5, Тајланд — 22 и Бурма 20.6 милиона. Остале државе овог дела Азије имају мање од по седам милиона становника.

У Југозападној Азији, која је највећим делом пустињска и степска област, на простору који је 22 пута већи од територије Југославије, живи само 77 милиона људи, од тога највише у Турској — 26,7 милиона и у Ирану — 20.1. У Саудиској Арабији, шест пута већој од ФНРЈ живи само 7 милиона људи, тојест мање него што има НР Србија.

У Совјетском Савезу, који лежи већим делом у Азији живи 213 милиона људи. А само у европском делу, територијално много мањем од азиског, живи око 156 милиона, док источно од Урала има 57 милиона совјетских грађана.

Африке...

Почетком наше ере Црни континент је имао 20 милиона становника. Око 1650 године било је већ око 100 милиона, али је због трговине робљем тај број 1800 године спао на 90 милиона. Почетком овог века он се повећао на 120 милиона, а данас достиже 237 милиона. Другим речима, за 60 година њено становништво се удвостручило.

У Северној Африци живи 82 а у тропској и Јужној Африци 155 милиона људи. У Северној Африци највише становника има Египатска Провинција Уједињене Арапске Републике — 25 милиона (са Сириском Провинцијом, која је у Југозападној Азији, УАР има 29,4 милиона становника), потом долази Етиопија са Еритрејом — 18.2, Судан 11.5, Алжир и Мароко по 10.3, док Тунис има само 4.1 милиона.

Од осталих афричких земаља само 4 имају преко 10 милиона: Нигерија (са Британским Камеруном) 34.5, Француска Западна Африка 17.2, Јужноафричка Унија 14.7 и Белгиски Конго — 13.5.

Међу афричким земљама највећи прираштај, а уједно и највећи у свету, има Југозападна Африка (некадашња мандатна територија Јужноафричке Уније) — 43 на 1.000 становника.

Америке...

У Новом Свету почетком наше ере живело је укупно 40 милиона људи, док их данас има скоро 10 пута више — 394 милиона. Најнасељенија је Северна Америка — 194.7 милиона; од тога само у САД живи 177 милиона (на Аљасци свега 200 хиљада), а у Канади 17.5 милиона становника.

У Средњој Америци живи 63.7 милиона људи, од којих више од половине у Мексику — 33.2 милиона. Куба је са 6.5 милиона на другом месту у овом делу Новог Света.

У Јужној Америци живи сада 135.4 милиона људи, од којих готово половина у Бразилији — 64.2 милиона. После ње највише становника имају: Аргентина — 20.6, Колумбија — 13.8, Перу — 10.4, Чиле — 7.4, Венецуела 6.6 милиона, итд.

и становништво Аустралије

Најмлађи континент, који су открили Холанђани 1606 године и назвали га Нова

Холандија, имао је почетком наше ере заједно са свим острвима у Пацифику свега 1,5 милион становника. Половином осамнаестог века тај број се повећао на 2, а почетком овог на 6 милиона. Сада у Аустралији и Океанији живи 16.1 милиона људи. У самој Аустралији и острву Тасманији живи 10 милиона људи, а на Новом Зеланду и Новој Гвинеји по 2.8 милиона, док Хаваји имају 600 хиљада становника.

*

Ако становништво Земље настави да се повећава садашњим темпом, већ крајем 1961 године на нашој планети живеће 3 милијарде људи; крајем XX века тај број ће се повећати на 5 милијарди, док прорачуни показују да ће око 2100 године достизати 7 милијарди и 200 милиона становника.

Треба ли се бринути због толиког повећавања становништва на Земљи? Не! Прорачуни енглеског економског географа Д. Стемпа показују да и при садашњем нивоу производних снага, индустрија, пољопривреда и друге привредне гране свих земаља могу обезбедити живот за 8—10 милијарди људи. Наука открива стално све нове и нове изворе хране; у томе највише могућности пружа море. Зато је неоправдана забринутост да ће људи у будућности гладовати само због тога што ће их бити много.

Из царства прича

У свету има свакаквих чуда, и занимљивих прича. У једној од њих, која личи на легенду, каже се да народна ношња у Мексику претставља копију хаљине неке кинеске принцезе коју су у 17 веку гусари заробили и одвели у Мексико.

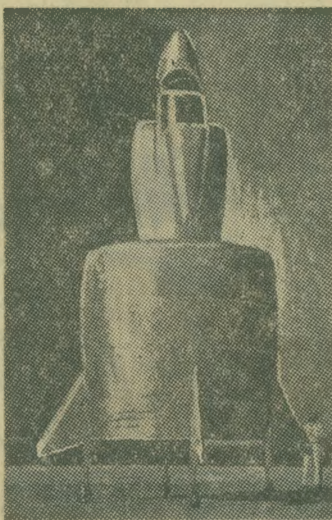
ТУЖБА СТАРА 125 ГОДИНА — У месту Катанији, у Италији, недавно је суд одложио расправу стару 125 година и заказао ново рочиште за 21 октобар ове године. Железничку компанију туже потомци некадашњих земљопоседника на чијим се имањима пружа данашња железничка пруга. Пред судом се појављују ни више ни мање него 325 наследника који траже отштету за земљиште које данас вреди преко две милијарде лира.

ЧЕХОВЉЕВА ПРОСЛАВА — УНЕСКО је одлучио да се широм света прослави стогодишњица рођења великог руског књижевника Чехова 29 јануара 1960 године.

ЛЕТЕЋА ЦИГАРА...

Листа савремених проналазака пуни се муњевитом брзином. Један од тих проналазака новијег времена је и колеоптер, који је приказан публици у току лета у Француској.

Колеоптер — чудо савремене технике је направа која стравично завија као најжешћи оркан у ниском бришућем лету над крововима зграда у околини париског аеродрома Бурже. Летећи још непотпуно развијеном брзином од 500 км на час она може да за петнаест секунди узлети на 600 метара висине и атерира на простору не већем од 36 квадратних метара колико управо износи доњи део њеног трупа.

То најновије ваздухопловно чудо 20 века, француски хеликоптер—ракета добила је назив „колеоптер" — летећа цигара. Њоме управља човек а у стању је да пењући се вертикално доспе на висину од 30.000 метара за два минута. Максимална брзина биће око 3.000 километара на час у праволиниском лету.

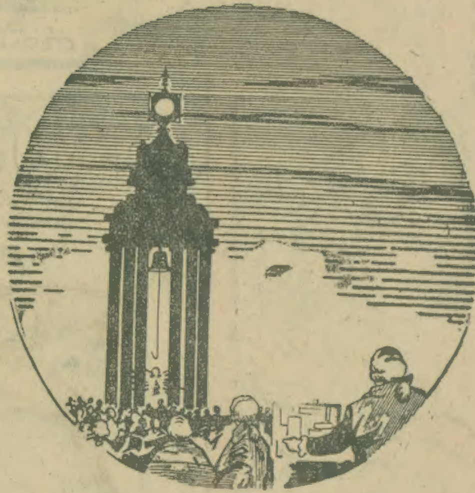
Облик овог „колеоптера" је сличан плеханој пећи само гигантских размера. Пошто одједном узлеће он може негде у васиони да остане за тренутак непокретан и да се потом опет вертикално спусти и за трен ока опет узлети. Ова направа нема крила и, као што смо већ напоменули, није теледиригована већ њоме управља пилот. Први њен укротитељ је Огист Морел, познат под именом „Орач небеса".

После 24 месеца стрпљивог пробања, допуњавања, дограђивања и мењања, ова направа је добила коначни облик — огромне цигаре.

„Колеоптер" после 15 секунди од вертикалног узлетања, аутоматски прелази на праволиниски лет. И сам пилот једним притиском на дугме поставља своје седиште у други положај. При спуштању мотор врши уствари функцију стабилизатора и силази на земљу успореном брзином од свега двадесетак метара у секунди. Уместо три четири километра овом апарату је довољно свега шест метара писте. „Колеоптер" је, кажу стручњаци, будући ловац, модеран и недостижан по борбеним својствима. Може да искрсне из било каквог скровишта које ниједан противнички авион није у стању да открије и да сустигне и ловца и бомбардера.

ЛЕТ НА МЕСЕЦ НЕЗАНИМЉИВ

На Универзитету у Мичигену спроведена је једна анкета. Требало је одговорити на питање: у које сврхе је најбоље потрошити новац који држава убире на име пореза. Добијено је 10.000 одговора, од којих је готово 45% тражило да се он употреби у медицинске сврхе. За ликвидирање омладинског криминала се изјаснило 32%, а само 7 отсто за научна истраживања. Свега три процента је тражило да се ова средства искористе за лет на Месец.

Кад се свећа угаси...

У Лондону су се у 18 веку продавали бродови на веома чудан начин. Пре него што би почело лицитирање упалио би се готово догорели остатак свеће који би се за кратко време угасио. Брод је добијао онај лицитант који би у тренутку гашења понудио највећу цену.

МИЛИЈАРДЕ ЗА РЕУМАТИЗАМ — Међу најраширеније болести савременог човечанства спада реуматизам. У Аустрији привреда сваке године трпи губитке од 1,5 милијарду шилинга. То је најраширенија болест у Аустрији — на њу отпада 15,4% свих болести, тако да се осигураницима исплаћује годишње 296 милиона шилинга. У Швајцарској реуматизам учествује са 21% међу болестима, у САД међу срчаним болесницима 40% су реуматичари, док у Великој Британији тај проценат износи свих 42 отсто.

МОЖДА НИСТЕ ЗНАЛИ

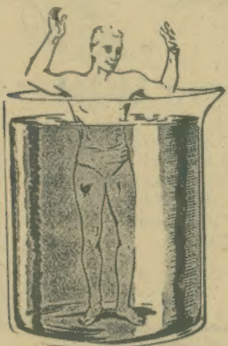
Стручњаци кажу да мали електрични удар осете лица кад ходајући по тепиху додирну неку металну ствар. Када је у ваздуху влажност ниска постоји тенденција код људи, као и код изолованих

предмета, за развијањем статичког електричног пуњења. То се појачава трењем. Да би се ово неутралисало треба повећати количину влаге у просторији или предмет за који се сматра да садржи електрицитет додирнути кључем или металним новцем.

Није храна...

Вода се, иако неопходна за живот, не сматра као храна. А ипак две трећине човековог

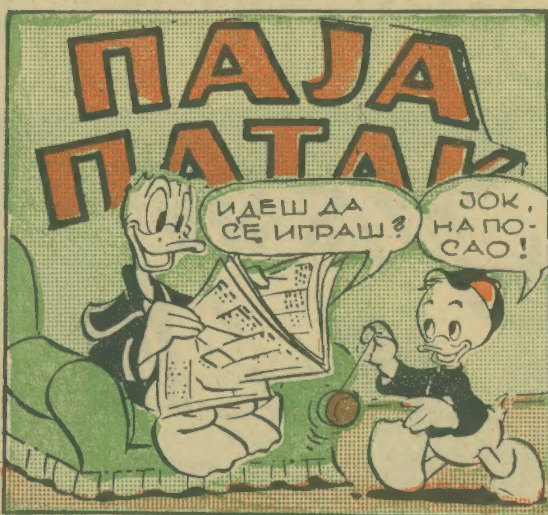
тела састоји се од воде и највећи део хемиских промена у телу догађа се у растворима воде. Само, при варењу она се никада не разлаже.

БРЗА ОЗНАКА

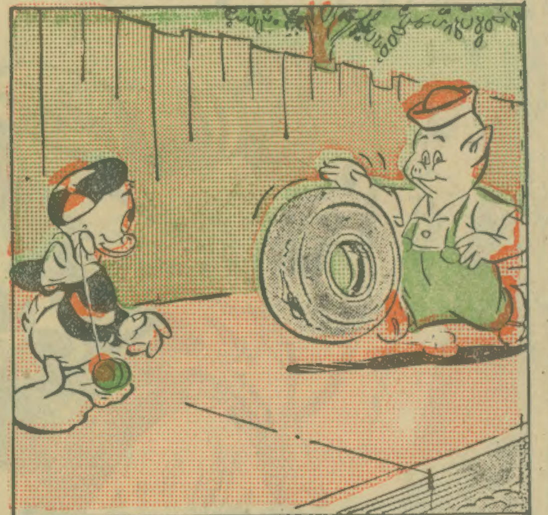
На комадићу траке назване „Квик" запишу се помоћу специјалне неизбрисиве оловке иницијали, а онда се једноставним притиском ознака причвршћује на рубље.

Слободни лавови

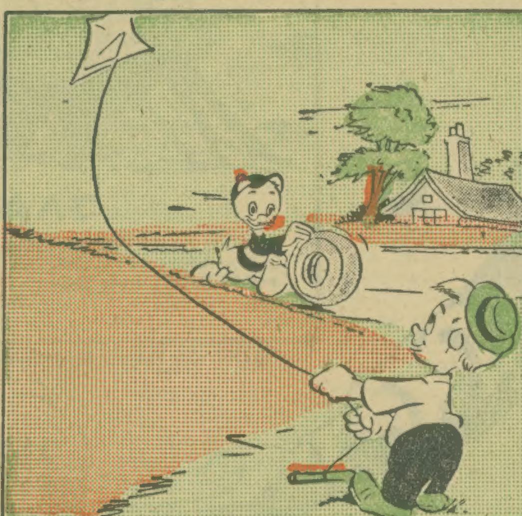
Још око 300 година пре наше ере, дворски дресери Селеука I, војводе Александра Великог који се после његове смрти прогласио за краља Сирије, умели су да дресирају лавове. Тако су се они слободно шетали по двору, а неки од њих били су научени да, уместо коња, вуку двоколице.

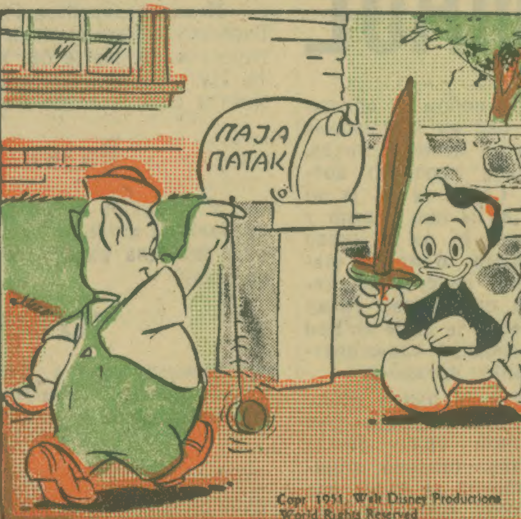

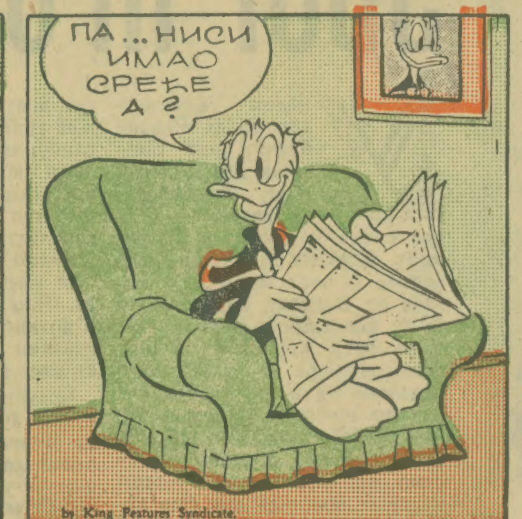

Copr. 1951, Walt Disney Productions World Rights Reserved

by King Features Syndicate

НОВО У ДИЗНИЈЕВОЈ ЗЕМЉИ...

Подморница за 40 путника, вожња бобом низ Матерхорн и воз од неколико вагона на једној бетонској шини — то су новости у „Дизнијевој земљи" у близини Лос Анђелоса.

Путници у подморници пролазе кроз коралне вртове, силазе у дубине где се налазе остаци старих галија са благом, провлаче се испод поларног леденог покривача.

Купасти торњеви подморнице су за све то време изнад површине воде док путници седе у подморници и кроз прозоре посматрају живот у дубинама. Утисак силажења у велике дубине постиже се уласком у тунел где је слабија светлост.

Матерхорн, висок 44 метра је копија ове планине и биће покривен имитацијом снега и леда. Нови систем једношинске железнице је први те врсте у САД и возови ће имати гумене точкове. Бетонска шина ће се налазити на високим стубовима.

ОКТОПОДИ ОД ПЛАСТИЧНЕ МАСЕ СТРАЖАРИЋЕ НАД ПОТОПЉЕНИМ БЛАГОМ КОЈЕ ЋЕ ПУТНИЦИ ПОСМАТРАТИ ИЗ ПОДМОРНИЦЕ (ЛЕВО); — ВОЛТ ДИЗНИ ПРОУЧАВА ЦРТЕЖ ЈЕДНОШИНСКОГ ВОЗА СА 82 ПУТНИКА (ДЕСНО).

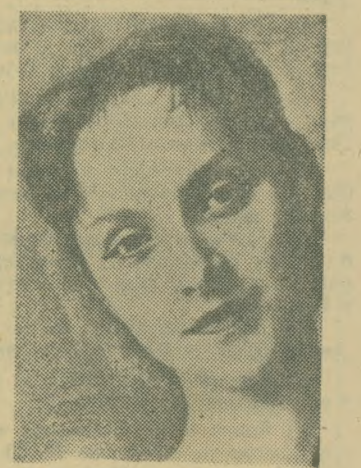
ШКОЛА великих мајстора

Традиција великог балета је већ више од два века укорењена у Русији која је до данас дала готово све највеће мајсторе балета.

Темеље јој је ударила нећака Петра Великог Ана Ивановна која је у Петрограду 1739 године основала Академију балета по угледу на стару француску школу. Данас она носи назив „Институт за кореографију Бољшог театра". У том центру виртуоза игре, 60 професора и стручњака-педагога преносе своје богато искуство и познавање класичног балета на 360 дечака и девојчица од којих најмлађи имају свега девет година. Обучавање руског балетског кадра траје девет година и то о трошку државе. Сваке године 1.200 најталентованијих дечака и девојчица из целе земље конкуришу за пријем у ову школу али се само њих 40 прима. Исто тако сваке године 40 нових беспрекорно обучених балетских виртуоза напушта ову школу.

Нова велика нада руског балета је седамнаестогодишња Хелена Ријабинкина. Сви стручњаци се слажу да је она изузетно обдарена играчица која се рађа једном у више деценија и верују да ће она надмашити данас најбољу играчицу света, чувену Галину Уљанову. Друга два велика талента Бољшог театра су дванаестогодишња Хелена Голикова и десетогодишња Наташа Мојкина.

Хелена Ријабинкина

Један континент

Према теорији новозеландског палеонтолога Валтерхауса — Аустралија, Нови Зеланд, Нова Каледонија и Нова Гвинеја, а можда и индонежанска острва, претстављали су некад једну целину. Тектонски поремећаји раздвојили су ово тле на острва. Као доказ за ову своју теорију он наводи фосиле које је нашао на Новом Зеланду а који су својевремено били пронађени и у Индонезији и Новој Гвинеји.

»Оскар« за хармонику

Ове јесени у Павији, у Италији, одржаће се међународно такмичење за „Оскара" у свирању на хармоници. Упоредо са овим биће први међународни фестивал гитариста.

РИПЛИ ВЕРОВАЛИ ИЛИ НЕ!

ПАО С ВИСИНЕ ОД 305 МЕТАРА И ПРОШАО БЕЗ ОГРЕБОТИНЕ

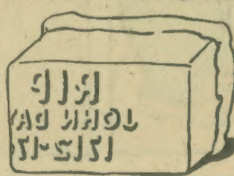
БАЛТАЗАРУ НУСБАУМЕРУ

аустриском алпинисти, који је водио групу планинара на врх Гросвенедигер, прекинуо се конопац и он је пао у провалију дубоку **305** метара али је **остао неозлеђен** (септембра 1933)

ЗЛАТНА ГАЛИЈА

Са једне венецијанске галије која је припадала држави и која је била спаљена **1798** по наређењу Наполеона Бонапарте, скинуто је пола тоне златних украса.

ХЛЕБ СА ЕПИТАФИМА

Хлеб за трупе енглеског пуковника Бенџамина Томсона за време Америчке револуције, печен је у пећи сазиданој од старих надгробних споменика — тако да је свака векна имала на себи утиснуте одломке неког од епитафа.

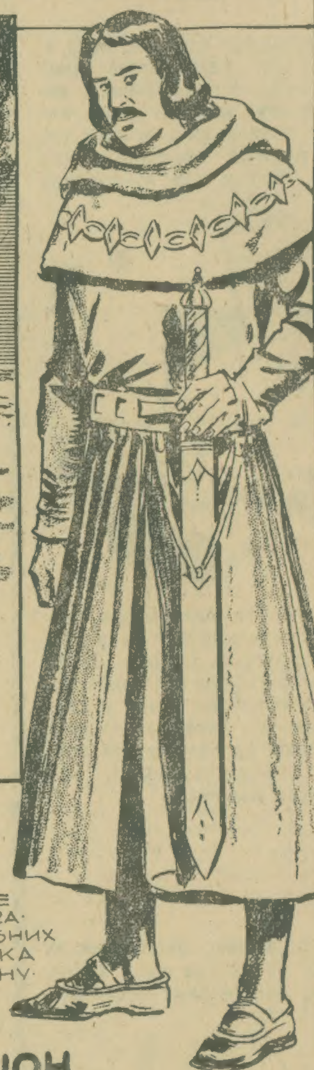
ШИБИЦЕ

које су 1840 године биле у употреби у САД **могле су се палити на оба краја**

КРАТКОРЕПА РОВЧИЦА

једини је сисар чији је **ујед опасан**

ЏОН ДЕ СЕНТ ЏОН

из Бејзинга (Енглеска) био је једини човек у грофовији с привилегијом да може **бесплатно** да буде **везан за срамни стуб** или погубљен

На леђима џина

Има још слободног простора за „кепеце". Ова џиновска корњача из Индиског Океана која се безбрижно шепури по Лондонском зоолошком врту рекло би се да не осећа на својој грбачи нежељеног путника, своју рођаку — обичну корњачу.

СИТНЕ ВЕСТИ

○ Игра хула-хоп се брзо изгубила у Немачкој. Преостале обруче фабриканти претапају и од њих праве чивилуке.

○ Живих 50 глиста из аутомата можете добити у Америци кад убаците 60 центи. Та новина је обрадовала риболовце.

○ Немачки торпедо ухватио се у мрежу једног италијанског риболовца, који ју је разапео за лов сардина. Утврђено је касније да је торпедо из прошлог рата.

○ Хируршку машину за зашивање после операције већ употребљавају совјетски лекари у свим већим болницама. Она обавља посао механизовано.

○ Ескими убијају годишње око 300 поларних медведа. Од тога употребе око 60, а остало продају туристима као ловачке трофеје.

○ Други по величини радиотелескоп у Европи, са параболичним огледалом од 36 метара у пречнику, пуштен је у рад. Налази се у једном институту у Немачкој, док је први у Енглеској.

○ „Млади петролеј" се назива онај који се формира „свега" 5.000 до 10.000 година у земљи.

○ Два велика дијаманта од 40,4 и 48,85 карата нађени су у околини Јакуцка у Сибиру.

○ Каиро је најнасељенија варош на свету. На квадратном километру живи око 12.000 становника, што значи за трећину више него у Њујорку.

ЗБОГ ПРОМАЈЕ

У малом францускомградy Редону брачни пар Ерни држи већ одавно једну комбиновану радњу — у исто време и кафану и бакалницу. Уствари та скромна трговина је наследство Луја Ернија од његових родитеља који су погинули у Другом светском рату приликом једног бомбардовања, у склоништу, недалеко од њихове радњице. Зачудо њиховој трговини ништа се није догодило. Од експлозије бомбе поразбијани су само прозори и на једном месту је пробијен зид баш више саме тезге.

Одмах после рата супрузи су преуредили трговину и наставили да је воде. На неку већу оправку саме куће они су истина помишљали, али су то стално одлагали из материјалних разлога.

Послујући непрекидно у радњи и услужујући муштерије, жена је опазила да из рђаво окрпљене рупе на зиду крај тезге „бије промаја" па ју је затискивала старим крпама и хартијом. Међутим, то је ружило изглед радњице. Зато су једног јутра Ернијеви решили да код старинара купе неку урамљену слику добро „потковану" позади даском, која би „таман" покривала ону рупу на зиду. Слику, неки пејзаж, купили су за багателну суму од хиљаду франака, и учврстили је на зиду. Отада се госпођа Ерни није више жалила на промају због које су јој стално зујале уши.

Тако су пролазиле године. Недавно, приликом великог спремања, госпођа Ерни је скинула слику са зида и детаљно је очистила од прашине. Нехотице је скинула један слој при дну слике с десне стране и спазила неки потпис који није успела да одгонетне. У подне када се њен супруг вратио с робом из оближњег града, она му је показала слику која је некако синула. Ерни је тада прочитао потпис: Коро. Сећао се да је то име чуо и да је оно чувено у сликарству па је, да би ствар утврдио, рекао то неком старом уметнику из суседног села. Чим је овај видео слику и потпис рекао је да је то оригинални Коро и да слика претставља велику вредност.

Брачни пар је однео слику у сеф Француске народне банке у суседном граду. После неколико дана стручна комисија је утврдила да слика вреди 25 милиона франака. Чланови комисије, када су дошли у радњу да саопште то, затекли су госпођу Ерни за тезгом са ватом у ушима како се вајка једној суседки да је „уби промаја" јер је слика однета на процену.

Пре 320 година

У Нормандији је 1639 године почео прави народни устанак под вођством полулегендарног јунака Јована Босоногог. Најбеднији становници насеља и градова и сељаци побунили су се против високих пореза које је завео Ришеље. Покрет босоногих (va-nu-pieds) био је нарочито јак у Руану и околини, основана је права армија и побуњеници су једно време готово владали Нормандијом. Али судбину устанка је решила регуларна војска, организоване су праве хајке и вршене смртне казне без судских пресуда. Апсолутистички режим је однео победу и одузео устаницима и она права која су раније имали.

Рекорд на жици

Немачки акробата Рихард Шнајдер је у шведском граду Варбергу поставио нови светски рекорд у ходању на затегнутој жици, јер је без престанка издржао 21 сат и 45 минута. На тај начин побољшао је светски рекорд за читавих 78 минута који је дотле држао Швеђанин Алан Лундберг.

Цилиндар као казна

У Ирану је донет закон којим је за курдска племена предвиђена казна — ношење цилиндра. Међутим, припадници овог племена радије иду у затвор него да ставе цилиндар на главу.

ЧУВЕНЕ ЦИПЕЛЕ

Филмски музеј у Холивуду добио је још једну атракцију: чувене ципеле Чарли Чаплина. Музеју су предате у част 70 рођендана великог уметника.

Због чудне одеће

Мушко или женско? Изгубили бисте опкладу ако кажете да је мушко. Ово је једна Индијанка из Боливије, спремна за полазак на пијацу у Ла Пазу. „Обучена" је у чудну мешавину одеће Индијанаца и белог човека.

ПОД ЗАСТАВОМ МАГЛЕ

Од најстаријих дана и првих ратова, изненадан напад је увек сматран једним од основних услова за успех у борби. „Онај који успе да изненади противника, већ је добио пола битке“. — говориле су још најстарије војсковође.

То војничко правило важило је, такорећи, вековима. Зато су га сви — од Ханибала и Цезара, преко Наполеона и Александра Великог, до Патона и Жукова — примењивали у свакој прилици, сматрајући га, како је написао један стари ратник иначе историчар, „правилом над правилима“.

А да би се постигло изненађење требало је користити најразличитија средства и природна и вештачка. Једно од њих била је и магла.

Одвајкада она је служила војнику да оствари једно своје правило: да све зна, а да га нико не открије. Трупе су је због тога и користиле увек — у нападу или одбрани, у извлачењу или наступању.

Једна од највећих старих битака у којој је магла изврсно послужила јесте свакако она у долини реке По, у зиму 218—217 године пре наше ере.

Те године Ханибал је провео зиму у долини Поа, јер су му две војске под командом римских конзула Сервилија и Фламинија данима затварале пут ка његовом главном циљу — Риму. Картагињани су, међутим, неприметно продрли кроз небрањено мочварно земљиште ка југу и на тај начин избили у висину Тразименског Језера. Римска војска се налазила у теснацу између источне обале језера и огранака Апенина. На том истом земљишту Ханибал је био неколико дана, тако да је запазио једну занимљиву појаву — да се магла на тим теренима увек спушта и подиже готово у исто време. То га је навело на размишљање и једну смелу з и оригиналну одлуку: ноћу ће запосести све висове око теснаца, док ће само минималним снагама затворити излаз из њега.

Узору, као што је Ханибал и очекивао, густа магла обавила је све његове војнике на околним висовима. И у тренутку кад је римска војска покушала да се пробије кроз теснац, на њу се са свих страна, попут лавине, сручило „дрвље и камење“. Збуњени, не знајући шта се то одједном дешава, Римљани су се нашли изненађени и деморалисани. А то је за Картагињане била већ упола добијена битка. И, заиста, они су извршили јуриш са свих страна и до ногу потукли непријатеља. За непун сат око 15.000 римских војника је поубијано или се у повлачењу подавило у Тразименском Језеру.

Уз помоћ магле решена је 1805 године и такозвана Троцарска битка код Аустерлица, између Француске с једне, и Русије и Аустрије с друге стране.

Искористивши маглу, Руси и Аустријанци су једног децембарског дана, рано узјутра, кренули у напад. У почетку, они су имали успеха, иако је магла прекривала распоред и покрете француских јединица. Али и Наполеон је, управо, с тим рачунао, па је противницима направио клопку. Оног тренутка кад се магла подигла — а то је било тачно према предвиђањима — француски гренадири су извршили силовит јуриш на оном делу где се њихови противници уопште нису надали, тако да су убрзо пробили фронт и натерали непријатеља у панично повлачење.

Нешто слично се догодило и код Кобарида, 1917 године. Аустријанци и Немци, заштићени маглом, успешно су се пробијали кроз италијанске положаје. Артиљерија није на њих опалила ни једну једину гранату, јер осматрачи, иако су били на истуреним висовима, нису приметили како се крећу дуж долина које је застирала густа магла. Италијани су затражили појачања. А оно је ускоро и стигло — биле су то француске јединице, иначе ненавикнуте на борбу у таквим условима. Немци и Аустријанци су имали то у виду, па су овим новим трупама припремили клопку, сличну оној Наполеоновој код Аустерлица.

Једнога јутра, док су француске јединице под заштитом магле почеле неопрезно да се приближују, и не помишљајући да магла можда прикрива противнике Немци и Аустријанци су приправни чекали. Француске старешине су несмотрено давале знаке за покрет пиштаљком, тако да су непријатељи тачно знали до које су линије Французи доспели, а приближно и јачину њихових снага. И, управо, неколико минута пре него што се магла подигла, Немци су сручили многобројне гранате и мине на непријатељске положаје. Французима је преостала само једна могућност: да се што пре повуку.

Од почетка Првог светског рата, међутим, зараћене стране су употребљавале и вештачку маглу. Али, свакако најзанимљивији примери су они из поморских битака у Другом светском рату.

У другој половини октобра 1944 један део јапанске флоте појавио се изненада у близини залива Леуте, на Филипинима, где су се тих дана искрцавали амерички војници из огромних бродова. Сваки покушај да се транспорт, на отвореном мору, заштити био је унапред осуђен на пропаст. Ситуација је била веома опасна и неизвесна. Америчким разарачима преостајало је само да пусте вештачку маглу, а потом, уз помоћ авијације, да пређу у напад.

Иако су били далеко надмоћнији, Јапанци су били збуњени. Пре свега нису могли да оцене јачину америчких снага. Претпостављали су да их има више и зато су донели сасвим погрешну одлуку: што пре се повући. На тај начин Јапанци су изгубили једну од најповољнијих прилика за победу.

УЗ ФИЛМ ИЛИ ЗАНИМЉИВ ПРОГРАМ

Мере за заштиту од туберкулозе које се примењују давањем БСЖ-а треба да буду замењене новим методама. Пред Друштвом за борбу против туберкулозе у САД група лекара изложила је добијене резултате приликом нових опита. Циљ је да се омогући још шира примена имунизирања али на пријатнији начин без цепљења или каквих инјекција, просто само удисањем туберкулозних бацила.

Огледи вршени на овај начин са животињама у посебним кавезима дали су позитивне резултате. Животиње су биле једно одређено време изложене поступном удисању ваздуха засићеног туберкулозним бацилима. Постигнуто је да њихови организми постану отпорни према инфекцији активним туберкулозним бацилима.

Испитивање овог метода је у току али се већ сада верује да ће ускоро овај веома усавршен начин дозволити да се пређе на групно имунизирање деце у посебним биоскопским дворанама уз какав филм о Микију или неки други занимљив програм.

*

РОЂЕН У ХЕЛИКОПТЕРУ

Жил Проаси, син једног француског војника у Алжиру, родио се у хеликоптеру, што је први случај у свету јер је мајка превожена у болницу.

*

ПАС СПАСИЛАЦ

Керуша по имену „Сузана“ спасла је из реке Арно, у Италији, три мачета која су била упала у воду. Сузана је три пута скакала у воду да би их извукла, а затим их је чувала док се није појавила њихова господарица.

*

НОВА ВРСТА КОЛИБРИЈА

У мочварама Парагваја откривена је нова врста колибрија који нису већи од лешника. Сматра се да је то најмања врста међу најмањим птицама у свету.

*

МУЗЕЈ СТАРОГ СТАКЛА

У Тел Авиву је отворен музеј старог стакла са подручја Средоземља. Изложено је преко 600 предмета из збирке која броји десет хиљада. А то је само једно од одељења музеја источне културе који ће их имати четрнаест.

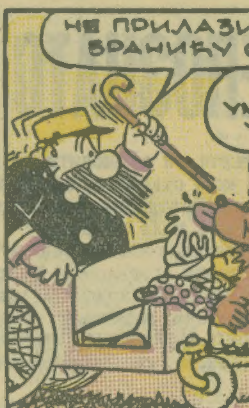

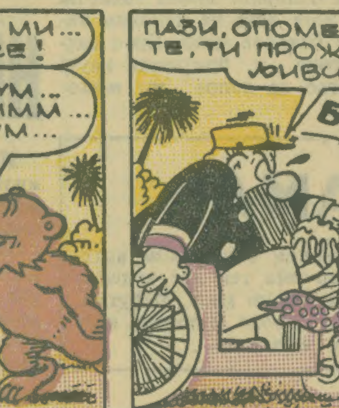

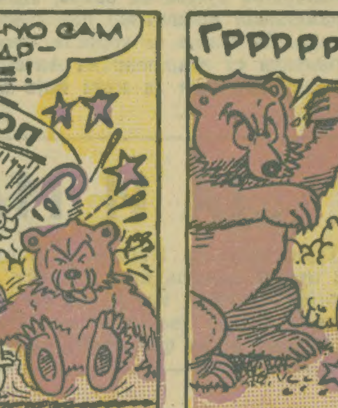

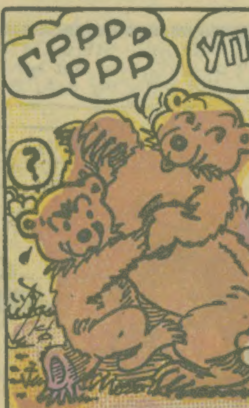

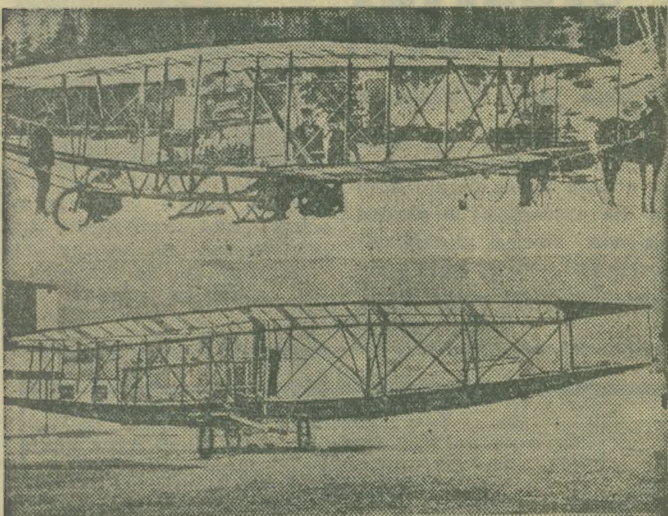

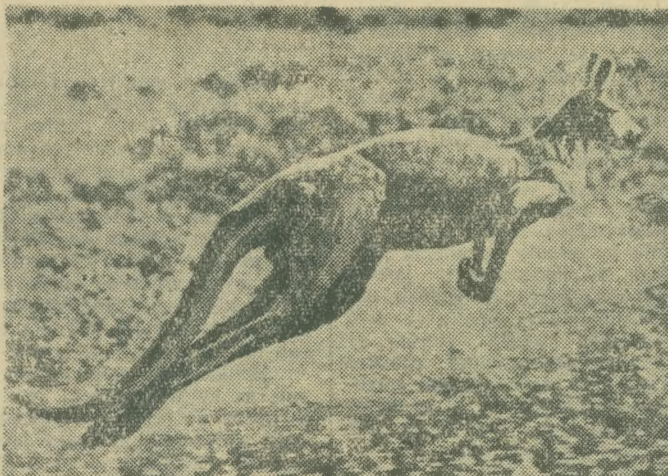

„СРЕБРНА СТРЕЛА“ ДОБИЛА ДВОЈНИКА

Недавно је саграђена копија „Сребрне стреле“, авиона који је први летео у Британији. У част 50-годишњице лета Џона Мак Кардија који је 1909 године пилотирао тим авионом Ваздухопловно експериментално друштво под руководством Александра Грахема Бела, саградило је ту копију.

Роман кенгура

По природи питом, када наиђе опасност, кенгур уме да буде врло суров и према човеку, псу и крупнијим животињама. Изванредан скакач, боксер и пливач он је велики спортиста по природи. У домовини кенгура, Аустралији, живи их преко 50 врста.

☆

За Европљане кенгур је исто што и лав, жирафа или носорог: једна од необичних, егзотичних животиња. То име је уствари заједничко за врло богату породицу торбара која обухвата око 50 разних врста — од најмањег пацова-кенгура „валабија“ до великог аустралиског кога је овековечио Волт Дизни. За Аустралијанца кенгур је исто тако обична животиња као што је код нас зец или лисица. О њему у народу постоје митови, за њега је везан религиозни ритуал, он је тотем урођеника и у грбу Аустралије заузима достојно место. Њихова деца га цртају и воле као наша мачку и пса.

Када су пре неколико година фармери уништили неколико стотина хиљада кенгура који су се били намножили и почели да наносе штету усевима, аустралиска јавност се огорчила а влади су упућене небројене молбе да се одмах престане са њиховим уништавањем.

Кенгур је врло корисна животиња. Његове кости су незамењиве у разним гранама индустрије, крзно је врло цењено, а његов реп претставља праву посластицу за сладокусце.

Кенгура и њихових рођака има у Аустралији, на Новој Гвинеји, у Тасманији и у Јужној Америци. Међу њима су биљоједи, месождери, инсектоједи, сваштоједи и глодари. Једни живе на дрвећу, други на земљи а неки под њом и заједно са зечевима у њиховим рупама. Некада су кенгури живели искључиво на дрвећу, сада су се привикли и на земљу. Захваљујући својим снажним задњим ногама и репу који може достићи метар и по дужине и помоћу кога одржава равнотежу, кенгур је прави рекордер међу животињама у скоку удаљ и скоку увис. Скокови од седам до осам метара у дужину и два метра увис сасвим су уобичајени за великог кенгура а изузетно снажни мужјаци могу да дотерају и до девет метара. Када је у опасности кенгур може да развије брзину од 50 до 60 километара на час, а и иначе је брза животиња. Најзад, он је одличан пливач и са лакоћом савлађује водена пространства од по неколико километара.

По правилу тих и мирољубив, постаје врло суров и безобзиран када је у опасности или нападнут. У стању је да савлада и најснажнију људину као и најјачег пса. Своју жртву захвата прво предњом шапом као руком а затим јој задаје задњим шапама наоружаним канџама страховите ударце. Чак и добро обучени ловачки пси најмању неопрезност у сукобу са кенгуром плаћали су животом.

Ако се налази у близини воде кенгур намени својој жртви други крај: вешто је гурне у воду а затим скочи на њу држећи је тако све док се не утопи. Оваквом вештином нарочито се истиче стидљиви и тихи кенгур са југа и из централне Аустралије. Кенгур из планинских предела прибегава другој тактици: у згодном тренутку захвата противника и када се он најмање нада гурне га са неке литице у провалију.

Најређи од свих је црни кенгур познат под именом „маћипола“ а најмањи је кенгур-пацов, љупка животињица са мрким крзном, дуга заједно са репом једва 45 сантиметара.

ПИКАСОВ МУЗЕЈ У АНТИБУ

У ОВАЈ СТАРИ ЗАМАК, ГОТОВО САВ У РУШЕВИНАМА, ДОШАО ЈЕ ЈЕДНОГ ДАНА ПИКАСО ДА СЛИКА. ЗА ОБНАВЉАЊЕ ЊЕГОВО НИЈЕ ТРЕБАЛО НИШТА ВИШЕ. ДАНАС ГА ПОСЕЋУЈУ ТУРИСТИ ИЗ ЦЕЛОГ СВЕТА

Када је Дор де ла Сушер, професор филозофије, хтео 1928 године да купи стари замак у Антибу — који је на почетку рата 1914 године претворен у касарну а доцније напуштен — његови пријатељи су сматрали да је полудео. На замку је већ дуже времена стајала објава „на продају“ али како је био готово права рушевина купци се нису појављивали. Професора је његов посао исцрпљивао а имао је страст да сакупља камење и ископине па му се замак у Антибу учинио веома подесан, поготову што је сматрао да ово подручје може обогатити његова археолошка истраживања јер се ту, веровао је, налазио велики град који су још Римљани створили.

Међутим, како је замак требало из основа обновити а он сам није имао новца, основао је удружење чији су чланови плаћали улог од 500 франака. На тај начин новом конзерватору је успело да обоји зидове и намести две три сале, после чега је свечаним говорима музеј у Антибу отворен.

Де ла Сушер је замислио да ту направи изложбу о повратку Наполеона са острва Елбе. После годину дана истраживања многи документи су прикупљени и изложени а затим пошто је интересовање било велико сав материјал је објављен у две књиге.

После овога, сале замка послужиле су за излагање слика од Маркета до Вијона.

Али, да се Пикасови радови нису појавили у овом музеју он би остао само један провинциски замак-музеј.

Сусрет између Пикаса и де ла Сушера био је сасвим случајан на плажи Голф Жуан. Професор му је причао о свом музеју и заинтересовао познатог сликара толико да му је обећао посету. И, стварно, већ сутрадан Пикасо је дошао ту и задржао се читавих шест месеци сликајући.

Иако је Пикасо већ био богаташ у замку је живео више него скромно. Спавао је на душеку стављеном на под а као намештај му је служило само неколико столица и сандука. Радио је непрекидно. При крају шестог месеца он је завршио већ 23 платна и десетак цртежа и поставио их у великој сали. Онда је решио да се врати кући. Слике је оставио музеју и дозволио да он буде отворен за јавност. Како се о овоме брзо рашчуло у уметничком свету, Удружење лепе уметности, импресионирано присуством великог сликара у трошном замку Антиба, решило је да га обнови, што је трајало десет година.

Конзерватори највећих музеја света долазили су у Антиб да би видели овај скуп необјављених Пикасових дела, као и да траже да се она изложе у Њујорку, Токију или у самом Паризу. Али, Пикасо није пристао на то, хтео је да сва остану у Антибу. Неке од тих слика постале су познате у целом свету, али само по својим репродукцијама.

Једна значајна књига „Пикасо у Антибу“ треба ускоро да буде објављена на француском, енглеском, немачком и италијанском језику. У њој ће се налазити репродукције у боји свих Пикасових дела израђених и сачуваних у Антибу, једном од најинтересантнијих музеја света. Убудуће, он ће носити име „Музеј Пикасо“.

Сада у музеју излажу и млади уметници бесплатно, али под условом да по једно своје дело оставе заувек ту.

Тако је де ла Сушер, скромни конзерватор, почевши ни од чега обогатио свет неоцењивим ремек-делима.

ИЗЛОЖБА НАРОДНИХ ИГРАЧАКА

У Москви је отворена изложба руских народних играчака од 18 века до данас. Изложене су најпримитивније играчке од шишарки, дрвета и глине, производи сељака-занатлија, па све до најмодернијих играчака. Интересантно је да пажњу малих посетилаца поред ракета, трактора и аутомобила, привлаче нарочито познате руске тројке.

☆

УМЕСТО ЧЕЛИКА...

У Западној Вирџинији, у Сједињеним Државама, пронађена је нова врста пластичне материје, названа делрин. Произведена је на подлози формалдехида и специфична тежина јој је мања за 80% од алуминијума, али је чврста као обојени метали. Употребљаваће се уместо челика, бакра и цинка, а нарочито широку примену ће наћи у аутомобилској индустрији. Рачуна се да ће примена делрина само у аутомобилској индустрији донети уштеду од десетину милиона долара годишње. Значајну примену ће имати и у грађевинарству, где ће замењивати металне делове.

☆

БАКАРНО РУБЉЕ

У Британији су са успехом завршени експерименти у производњи рубља од бакра, веома отпорног према топлоти, а намењеног специјално пилотима који лете на великим висинама. За ткање се користе танке бакарне нити. Први експерименти су извршени на Антарктику, и британски научници су изјавили да мраз није могао да допре до њиховог тела.

„ЈА И МАМА“

Тери, најмлађа жирафа у Лондонском зоолошком врту, први пут је изишла пред јавност, јер има тек две недеље. Припијена уз своју мајку, она изгледа сасвим мала. Међутим, висока је готово два метра од чега је готово половина њен врат, и већа је од фотографа који ју је снимио.

ПОД ПУНИМ ТОВАРОМ КАМИЛА ПЛИВА ПРЕМА РЕЧНОЈ МАТИЦИ

НЕПОЗНАТО О КАМИЛАМА

Можете ли замислити да камила, која откако се за њу зна није напуштала пустињски песак, може и да плива?

Педесетих година прошлог века, познати истраживач америчког Запада Едвард Бил успео је да убеди тадашњег министра рата Џеферсона Девиса да се у Тексас, као издржљивије од коња, увезу 75 камила из Египта.

Када је група камила дошла до реке Колорадо, камилари су их повели према бесној матици. На изненађење и олакшање свих, ниједна камила није потонула — све су се саме пребациле на другу обалу реке.

ОНА СЕ ГРОХОТОМ СМЕЈЕ И КАО ДА КАЖЕ: „ШТА ЈЕ ЗА МЕНЕ РЕКА КОЛОРАДО? ОДВЕДИТЕ МЕ НА ОБАЛУ ЛАМАНША ПА ДА ВИДИТЕ КАКО СЕ ПЛИВА!“

У ИЛЕГАЛНОСТИ

У једном записнику специјалне полиције, којој је за време немачке окупације био главни задатак да прогони све родољубе, а посебно чланове Партије у Београду и у Србији, стоји забележено: „...Вама је то несхватљиво како је тешко продрети нарочито у технику и комунистичку пропаганду, у њихов метод, у њихова склоништа, у саму организацију пропаганде. Радимо све што можемо. И ми смо сами уверени да наши резултати у том подручју нису задовољавајући..." Тако се пред својим врховним шефом, старешином Гестапоа у окупираној Србији, правдао управник Недићеве специјалне полиције. — „То је заморан посао, јадао се он у једном другом реферату, и сасвим узалудан".

Комунисти у Београду, уз наклоност и помоћ грађана, били су прикривени дубоком илегалношћу у свом раду, који се обављао у најтежим условима. И најмања несмотреност могла је да упропасти све — да открије непријатељу читаву партиску организацију. Била је то права, тешка борба, у којој су се противници стално сусретали, мимоилазили на улицама, и притајивали. Често је требало имати огромне храбрости да би се хладно и смирено избегао непријатељ, за кога се сигурно знало да ради против живота стотине родољуба. Револуционарни рад у илегалности има своје посебне методе, јер ликвидирање појединог непријатеља може да уроди и сасвим супротним последицама.

Велики и мали агенти

Агенти специјалне полиције нарочито су трагали за партиским пропагандним материјалом, који се, знали су, штампа у Београду и одатле растура по целој Србији. Није се ту радило само о лецима, повременим штампаним извештајима, већ и о листовима, као што је био „Глас"; не само о „гештетнерима", него и о читавим штампаријама, које су биле прилично снабдевене.

По Београду су трагали велики и мали агенти специјалне полиције за материјалом који је излазио из непознатих извора. Међутим, кад би се и десило да нешто допре до руку кога агента, никад ни је могло да се настави трагање и допре до места где се он израђивао. — „У њихову технику не можемо да продремо. Ти комунисти су тако вешти да нама никако није јасно на који начин они тако брзо и тако поуздано растурују свој пропагандни материјал" — одговара шеф специјалне полиције команди Гестапоа у Београду, негде у јесен 1942 године.

Један од учесника у растурању партиског штампаног материјала за време окупације, објаснио је ту тајну, у коју нису могли да продру ни агенти специјалне полиције. Материјал се делио на тај начин што су у одређено време на заказано место долазили рејонски техничари.

Непријатељ је био бесан

А место је било прецизно одређено: у тој и тој улици, код те и те куће, и са још понеком ближом и сасвим одређеном ознаком. На том месту они су примали материјал у онолико пакетића колико су имали јединица. И све је тачно било одређено од тренутка примања материјала до места где су га предавали. Радило се о секундама. Сваки од тих техничара одговарао је за сваки тренутак. Све је морало да функционише као најпрецизнији сат, јер је материјал требало да буде што брже подељен.

Тако је било онемогућено полицији да изврши провалу у саму технику и у растурање материјала. Ако би полиција нешто и наслутила, после дужег и мучног тражења, о таквој подели материјала, она је постајала немоћна јер је стизала касно. Због брзине расподеле и конспиративности места, она није могла да уђе у траг. Место расподеле стално се мењало, а са њим и карике у ланцу оних који су га растурали.

Извесни чланови Партије бавили су се и специјалним задацима — да проналазе што прикладније методе како ће материјал даље растурати. Не само по Београду него и дубоко по Србији па и ван ње. Непријатељ је био бесан: поуздано је знао да се такав материјал штампа у Београду, а проналазио га је широм окупиране Србије, чак и у својим касарнама.

Догађало се да из Београда пође нека домаћица у унутрашњост Србије да набави нешто хране. Изнад њеног седишта у вагону стоји похабани кофер, по изгледу исти као други, али је то ипак изузетан кофер. Неколико пута је отваран. Агенти су завиривали у њега. Немци га њушкали, а домаћица седела мирно и са сапутницима причала о обичним стварима. На одређеној станици, њу су дочекали неки младић, или нека девојка и из услужности прихватили њен кофер. Можда их неко посматра. Но они и на то мисле, говоре срдачно, машу рукама и полако нестају с перона.

А кофер има двоструко дно, али тако вешто начињено да одговара баш том похабаном коферу и да нико не може ни у њега ни у његовог власника да посумња. А то дно је „филовано" с неколико стотина летака, пропагандним материјалом, и листом „Глас", који је први пут изишао у окупираној Србији.

Такве кофере радили су вешти мајстори, чланови и пријатељи Партије. Поред овога они су израђивали и разне женске ташне и дозе за цигарете са тајним неприметним преградама, које никоме не би могле да падну у очи. У таквим предметима преносиле су се поруке, партиске директиве и писма из Београда у унутрашњост, а тим истим путем унутрашњост је одржавала везу с Београдом.

Показало се да кофери нису довољни за пренос илегалног материјала. Требало је израђивати и друге погодне предмете.

Ширење револуционарног одјека

— Ја сам — прича један од оних који је учествовао у израђивању таквих предмета, — прешао на прављење канти за разне течности, например — за зејтин и слично. У својој утроби оне су имале један део за течност, а поред ње смо стављали и материјал који су наши другови преносили на терен. Потом су израђиване и канте разних величина, и за разни материјал — карбид, коломаз и друго.

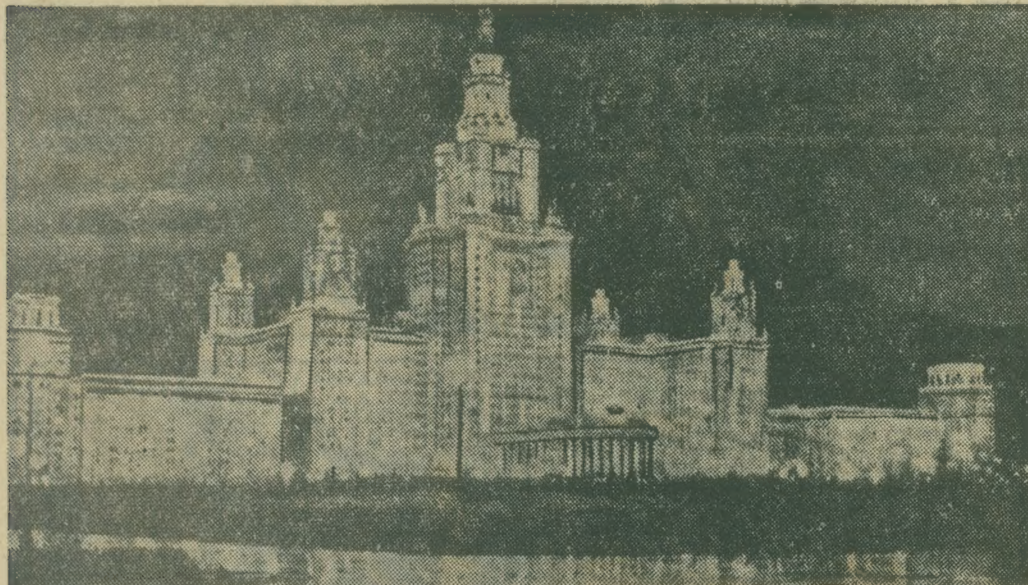
А полиција никад није дознала што се у њима уствари крије, иако је била свесна да се на неки начин читава Србија повезује у један револуционарни покрет и да подједнако и истовремено реагује на гласове из Београда. Којим путевима и како се шири тај револуционарни одјек за њу је била тајна.

А курири су сваког дана путовали свим пругама и свим путевима по унутрашњости Србије и разносили поруке Партије.

Агент Гестапоа или специјалне полиције, који је данонoћно трагао за тајним путевима партиске пропаганде, негде у возу или на друму, затражио је шибицу, да би припалио цигарету. Неко му је пружио кутију, шибица је планула и припалила цигарету, и кутија је враћена власнику. А у њој је била поверљива порука, вешто скривена и поуздано, после кратког времена, предата ономе коме је намењена.

Од куће до куће растурани су леци

На једном друму у унутрашњости Србије два дечака, коларева сина, вуку велике канте коломаза. Иду и застајкују, јер су канте тешке и коломаз навире кроз пукотине слабо залемљених крајева. Дечаке на путу сусрећу два немачка полицајца. Најпре их испитују одакле им канте, кад су стигле и како, коме су потребне. Дечаци одговарају прибрано. Стигле су возом из Београда, за тату, коларског мајстора. И он ће бити срећан, јер је тешко доћи до коломаза. И полицајци помажу дечацима да до куће пренесу коломаз, који на топлом сунцу све више продире кроз рупице у лиму. И путем псују то рђаво „српско паковање". А другог дана кроз читав тај крај читане су поруке Партије и од куће до куће растурани леци, који су дошли скривени баш у обичним кантама од коломаза.

Међу најлепша дела...

...светске архитектуре спада и зграда Московског универзитета, која је једна од најлепших на свету. На слици је приказана ноћу у свој својој блештавој лепоти.

У ЛЕДУ...

Људи изоловани у леденим пределима Јужног пола подлежу необичним променама и имају различита понашања. Научници су извршили опите на 700 лица и утврдили да су ови људи пре него што су се прилагодили тешким условима живота у леду, прошли кроз три потпуно различите фазе.

Одмах по доласку изгледали су јако неспокојни и забринути. Неки који су вероватно били предиспонирани, показивали су јаку нервозу или су постајали хистерични. Шесторица од њих после месец дана који су провели у царству леда духовно су пореметили и враћени кућама. Утврђено је да рад доноси олакшање, јер су се кувари боље држали од појединих научника.

Када је наступила зима људи су постали депримирани. Неки су спавали по цео дан, а неки једва два часа. Неки су имали халуцинације, а неки су били јако незадовољни.

У пролеће се неспокојство почело да смањује. Људи су већ видели крај својих патњи, али су и даље тешко могли да се концентришу и патили су од главобоље, а то је био нарочито случај код интелектуалаца. Пред повратак рад је постао практично без икаквог ефекта. Помисао да ће поново моћи да једу воће и поврће кад се врате својим домовима охрабрила је неке и они су са радошћу говорили како ће ускоро видети своју породицу.

БРЗИНА, БРЗИНА!

Једна од главних карактеристика савременог живота је брзина. За последњих 100 година она се све више повећавала тако да се данас говори о „вртоглавом начину живота", нарочито у великим градовима.

Ако погледамо скалу разних брзина које смо у стању да утврдимо или да проценимо видећемо да је она веома широка: од сићушне, неприметне брзине до брзине светлости. Према најновијим мерењима, помоћу радара, светлост прелази 299.792,9 километра у секунду. У општем темпу кретања у природи ево где се налази човек а где животиње из његове најближе околине:

рашћење разног дрвећа	4/100.000	мм на сат
рашћење косе	1/1000	мм на сат
кретање глечера	0,5 до 50	мм на сат
пуж	4	м на сат
кретање пешака	4 до 5	км на сат
штука	16	„
тркач на 1.500 метара	24	„
пас	32	„
тркач на сто метара	35	„
дивљи зец	56	„
јак ветар	60	„
тркачки коњ	68	„
јаребица	84	„
газела	96	„
олуја	100	„
леопард	114	„
јака олуја	120	„
орао	170	„
брзина звука	1.188	„
брзина светлости	1.079,254.000	„

Као што се види темпо човековог кретања веома је скроман. Све до године 1828 он је био такав чак иако се човек користио некаквим превозним средствима, коњем, барком или колима. Али те године започиње велика револуција заснована на индустриским проналасцима. Железница прва повећава брзину, за њом то чине пароброди и моторна возила. Од 1828 до данас човекова превозна средства претрпела су велику еволуцију а ракете за међупланетарна путовања само су почетак новог поглавља у развоју брзине.

ЊЕГОВ УСПЕХ ЛЕЖИ

У ИСКУСТВУ, ТАЛЕНТУ...

Жан Брис није познат као Агата Кристи или Жорж Сименон, али се, упркос својих 38 година, сматра једним од нај бољих писаца криминалних романа у свету. Њега зна и наша публика. Кратка биографија, коју доносимо, показује који су услови учинили да Брис развије свој необичан талент.

Тек се напунило шест година откако је Жан Брис написао први роман „полицијског жанра", а већ су његова дела доживела 74 издања у 23 земље, од чега је само у Француској продато 150.000 примерака. Пре извесног времена, он је једном својом књигом освојио прву награду за шпијунски роман на светском конкурсу у Риму. Како је за тако кратко време Брис постигао толико велики успех? Да ли је у питању само обдареност или и пракса одређене врсте?

Година 1939 затекла је осамнаестогодишњег младића Жан Брошеа, који ће се касније назвати Брис, као пилота француског цивилног ваздухопловства. Чим су започела непријатељства између Француза и Немаца, он је прешао у војно ваздухопловство и за 12 дана остварио је 26 борбених летова. Пошто је демобилисан, уписао се 1940 на Правни факултет у Клермон-Ферану, али је 1942 заврбован за позадински рад у француском покрету отпора. Његов задатак био је да у потаји преноси пошту између штабова на линији Периге-Лион-Монпеље. Уствари, био је агент за везу. Једног дана Немци су му ушли у траг и ухапсили га. Али ноћу, док су га спроводили за Лион, искористио је повољан тренутак и нестао у некој малој железничкој станици. Потом је наставио да живи и ради у илегалности све до краја рата. Ослобођење је дочекао као помоћник шефа обавештајне службе чији се центар налазио у Лиону.

Због његове интелигенције, неустрашивости и спретности, понуђено му је да уђе у Високу полициску школу Сен-Сир, у Мон д'Ору, у којој се васпитавају најбољи француски детективи. За време студија Жан Броше нарочито се истакао за предмете: полициска техника и психолошка сазнања. Школу је завршио као један од најбољих ђака. Одмах је добио службу у Националној безбедности. Његова специјалност у овој служби била је: прикупљање докумената и контрашпијунажа, а нарочити задатак који му је поверен састојао се у проналажењу шверцера злата. Један од првих великих успеха будућег писца било је откривање шверцерског легла у Швајцарској, где је пронашао више хиљада комада златног новца од по 20 долара који се налазио сакривен у вештачким кокошјим јајима. Али, он се у тој служби није дуго задржао. Био је „сувише" интелигентан, није се слагао са шефовима у вођењу појединих истрага, па је поднео оставку.

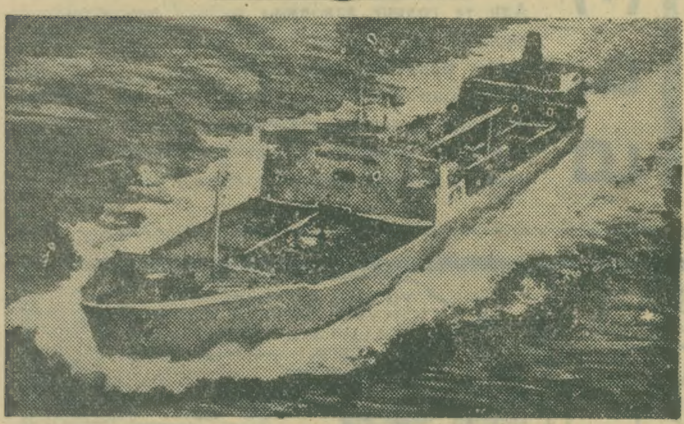
Да би имао од чега да живи, Жан Брис је постао шеф неке трговачке куће за увоз и извоз, затим је био секретар једног махараџе и трговао је сенфом. Једног дана написао је прву причу „Повест о норманској земљи". Време је пролазило. Броше је мењао службе у којима се није добро осећао. Сматрао је да треба да ради нешто друго, али шта, то није знао. Једном, пошто је остао без посла, нашао се у великој неприлици. Већ је имао породицу коју је требало да издржава а он је био, такорећи, без франка у џепу. Навирала су му сећања из доба покрета отпора, повезивао их је сазнањем стеченим у Високој полициској школи и све то мешао је са краткотрајном али богатом праксом хватања шверцера и са радом у контраобавештајној служби. Под притиском тих мисли сео је за сто и написао неколико страница. Прочитао их је и кад је увидео да су добре, цео се предао раду све док није књигу завршио. То је био његов први штампани роман „Говориш о наивки".

Човек од акције, Жан Брис је морао да постане писац чији су хероји такође покретљиви, брзи, са добрим рефлексима, који су неустрашиви и улећу у сваку замршену ситуацију без обзира да ли је њихов живот у опасности. Својим јунацима он даје карактерне особине којима се сам одликује. Он заплиће и расплиће односе међу људима замишљајући да је сам у њима учествовао, као да се све то догађа у животу. Успех Жан Бриса као писца криминалних романа лежи дакле, у његовој личности, његовом таленту, у знању које је добио у полициској школи за детективе и у искуству које му је дала пракса кад је његов живот био толико пута у опасности.

ХОТЕЛ ЗА ЛАСТЕ СА 214 СОБА

Овај хотел „у ваздуху" саградио је Џералд Верaселт из Рајтсвуда у САД за ласте из тог краја.

СУВИШЕ ШИРОК...

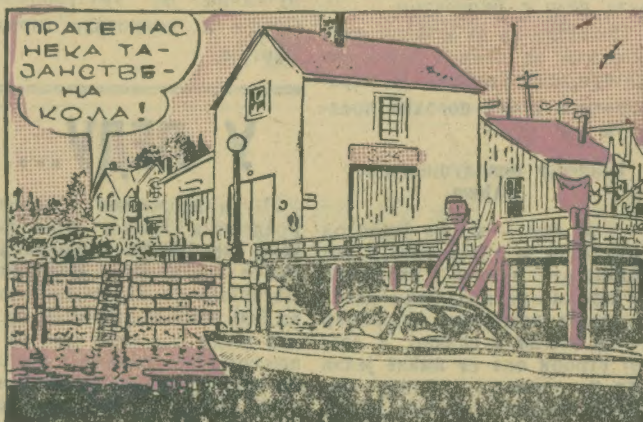
Највећи трговачки брод у САД је „Принцеза Софија" од 71.282 тоне. Под пуним оптерећењем постиже брзину од 17,5 чворова. Пошто је брод дуг 260 метара, за окретање му треба око 800 метара а да би се из пуне брзине зауставио потребно му је 3 км. Максимално оптерећен гази 13,3 м што је сувише дубоко за Суецки Канал а широк је 35 м што је опет сувише широко за Панамски Канал. У току године овај брод ће направити 6 тура између Панамског Залива и западне америчке обале превозећи нафту.

ИКАР СУТРАШЊИЦЕ

По мишљењу доктора Вилкија, професора једног колеџа у Лондону, убудуће ће бити довољно да човек буде снабдевен крилима да би могао да лети. Он сматра да човек има довољну снагу мишића да би могао да се одржи у ваздуху и лети као птица. Техничари би требало да направе једну машину летилицу која би служила за експерименте. На основу његових проучавања са неким већим птицама грабљивицама он је закључио да би човек могао да лети био би му потребан напор бициклисте или веслача.

По једној другој вести група совјетских инжењера већ је усавршила апарат за летење и назвала га „орнитоптер". Апарат има крила која су слична птичјим, а снабдевен је мотором од 1,5 коњске снаге. Апарат се причврсти на леђа као руксак. Његови проналазачи сматрају да би он већ могао да се производи у серијама и да ће временом, како изгледа, бити популаран као скутер и освојити цео свет.

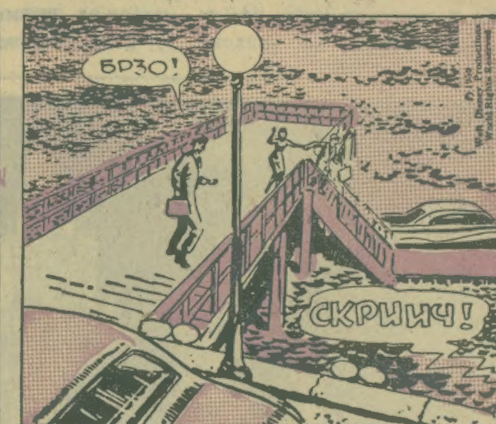
WALT DISNEY'S ПРИЧА О ЧУПАВКУ

ИЗ ДАЛЕКИХ ВРЕМЕНА...

Када данас кажемо: „Родило се Сунце“, или „Рођење Сунца“, па и „Сунце почива“ — као што је у неким крајевима уобичајено — ми несвесно продужавамо једну навику из паганских времена. Осим за Сунце, и за Месец и звезде, па чак и за вештачке сателите, такође се вели да се рађају, све у значењу појављују се изнад хоризонта.

Пошто се само жива бића рађају — наравно један једини пут, то мора изгледати чудно што се та реч употребљава и за небеска тела, дакле за нешто мртво, и то сваког пута кад их угледамо. Какве сличности има између њиховог појављивања на видику и рађања. Али објашњење уствари није тешко наћи. У старо време многи народи, па и Срби, сматрали су небеска тела, а нарочито Сунце и Месец, за жива бића, богове или јунаке, па је сасвим природно било што су мислили да се Сунце ујутру рађа, постепено јача, јер је све сјајније и све топлије, у подне достиже своје зрело доба затим, постепено слаби и у тренутку заласка умире.

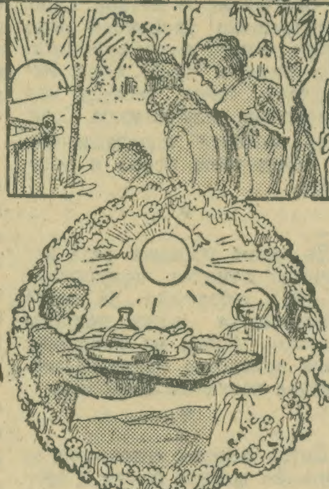
Молитве Сунцу

Ово није само вероватни закључак, јер многобројна сведочанства — писани споменици или усмена предања и обичаји одржавани и до наших дана — потврђују да је некада Сунце и код Срба било предмет обожавања.

Један стари рукопис говори о томе како је некада народ нazивао боговима „Сунце и Месец, земљу и воду, звери и гади“ (инсекте и бескичмењаке уопште), а у другоме стоји како се њима клањао раније него њиховом творцу. Постоји такође изричито тврђење неких грчких писаца да су се Бугари клањали Сунцу, Месецу и звездама као и да су им Руси приносили жртве.

Усменим преношењем с колења на поколење одржали су се у народним песмама, загонеткама, пословицама и приповеткама многи трагови из давне прошлости који би иначе били потпуно изгубљени. Исто као и археолошке ископине, показују црте некадашњег живота, обичаја и културе.

У једној песми саветује се царевој кћери из града Тројана да се умије у језеру, а затим окрене Сунцу на истоку и помене бога. То, наравно није бог из хришћанске религије, већ из многобожачке, бог Сунца. И у другој једној песми девојка моли бога да огреје Сунце, па када се оно појави, стаје пред њега, клања му се и моли га. Постоји и једна српска сватовска песма у којој се каже како се треба окренути Сунцу и молити га да огреје

пут којим сватови треба да прођу. Сунцу се, у песми, моле и виле ујутру после умивања.

У североисточној Србији сељаци су готово доскора имали обичај да се ујутру умивају окренути према истоку, Сунцу које се рађа, што је очигледно један остатак некадашњег обреда у вези с поштовањем Сунца. У другим крајевима том приликом оно се позива у помоћ. Постоји песма која каже да се Србин моли „у истоку према Сунцу“, дакле божанству које својом светлошћу и топлотом ствара и одржава живи свет на земљи.

Сви ови подаци показују да је Сунце обожавано као биће које се у току једног дана рађа, живи и умире. Највише му се обраћа ујутру, када се рађа, јер га тада треба умилостивити, да би у току свог краткотрајног али вечно обнављаног живота било милостиво и дарежљиво према људима.

Сунце има, међутим, и један други живот, много дужи, који почиње од зимског солстиција, краткодневице, и траје годину дана. Због нагиба земљине осовине, висина Сунца у подне мења се током године: најмања је о краткодневици, а највећа о дугодневици. Услед ових промена Сунце неједнаком снагом обасјава поједине делове Земљине површине у току године, па отуда годишња доба. Зима је када је подневна висина Сунца најмања — тада су и дани најкраћи, а лето је када је ова висина највећа и дани најдужи.

Замишљено симболично, у миту, Сунце се о краткодневици рађа слабо, ниско је на небу и немоћно да одагна зиму. Пењући се постепено по небу, изгледа као да Сунце јача и тако топи снег а када достигне своје младићко доба, у пролеће, изазива листање и цветање, буђење живота на земљи, односно његово обнављање. У лето, Сунце је у пуној снази, као средовечан човек, те под његовим врелим зрацима сазревају плодови. Затим долази јесен, Сунце слаби, пут по небу му је краћи а висина мања, хладноћа опет осваја земљу, јер велики бог стари и умире, као и друга жива бића. Али за разлику од њих, он се поново рађа, васкрсава, о следећој краткодневици.

О овом другом, дужем животу Сунца водило се још више рачуна него о дневном, па су поједини ступњеви његовог развоја обележавани нарочитим свечаностима.

У старо време постојао је обичај да се у доба дугодневице, после које подневна висина Сунца почиње опадати, котрља низбрдо запаљени точак, што претставља постепено спуштање Сунца на небу, опадање његове моћи, приближавање старости и тренутка када ће оно отићи у свет мртвих. Одатле ће оно опет изићи о краткодневици, родити се као нови млади бог светлости и топлоте.

Данас нам изгледају веома далеко паганска времена и многобожачки обичаји, а и сами смо сведоци још потпуно неискорењених обреда у част бога Сунца.

ВОЛОМЕТАР

Совјетским техничарима је пошло за руком да конструишу досад најпрецизнију направу за мерење малих температура коју су назвали „волометар“. Направа ради на принципу транзистора и у стању је да измери промену топлоте од милионитог дела степена.

„АПАРАТ“ ЗА СПАВАЊЕ

Француским стручњацима је после совјетских, пошло за руком да у лабораторији за експерименталну психологију при Сорбони у Паризу, конструишу „апарат“ за спавање. За разлику од совјетског, овај непосредно делује на мождане ћелије. Електронски уређај у облику школьке када се стави у уво, изазива вибрације које се преко бубне опне и живца у уву шире на мождане ћелије. Пошто су резултати добри овај „апарат“ за спавање биће ускоро пуштен у продају.

ПРОНАЛАЗАЧИ

ТЕЛЕВИЗИЈА

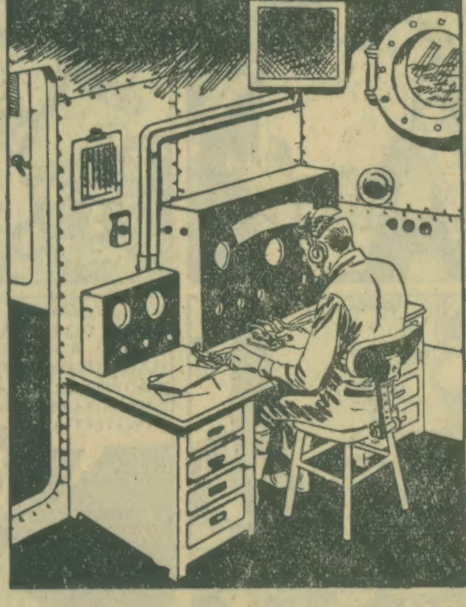
Сви велики проналасци нису дело једног човека, него више њих. Неки је више, а неки мање заслужан. Тако је и са телевизијом, а Ален ди Мон је један од оних који су радили на њеном развитку. Осим тога он је усавршио катодну цев и тако омогућио конструкцију телевизора, радара и неких других апарата.

Као дечак од 11 година ди Мон је оболео од дечје парализе која га је делимично одузела. За време дугог лежања он се забављао разним играма, али се нарочито заинтересовао за радио који је у то време био тек у повоју. Тако је успео да конструише један мали примопредајник.

Ди Мон је рођен у Бруклину, једном делу Њујорка, 1901 године. Као дете је много волео спортове, док је школу само „подносио“. Био је интелигентан и радо је читао све што му је долазило до руку, али тек када се не би бавио неким спортом или игром.

Већ у четрнаестој години добио је диплому телеграфисте. Читавих седам година радио је у току лета као телеграфиста на бродовима. То му је користило — прво зато што је био у сталном контакту са оним што га је занимало, а затим од тога прихода се преко зиме школовао. (Наставиће се)

Крава-робот

Бифтек добијамо „директно“ из траве. Крава или во „пасу биљни протеин у облику траве“ и претварају га у животињски протеин у облику меса. У центру за пољопривредна истраживања недалеко од Лондона стручњак за дијету М. Пири направио је механичку краву која издваја протеин из лишћа и траве. Она има и извесну предност над живом кравом у погледу коришћења протеина. У природном млеку или месу има свега 5 отсто протеина добијеног из траве, док је осталих 95 отсто изгубљено. Механичка крава, међутим, извлачи и до 50 отсто. Трава се сецка, пресује и извлачи сок богат протеином који се прерађује и претвара у чврсто стање. Оно што остане користи се за исхрану свиња које од тога добро напредују. Пири сматра да његов проналазак може знатно да побољша услове недовољне и слабе исхране становништва. Разуме се, ово су још експерименти.

„Златно уље“

Неки научници већ годинама претпостављају да рашћење организма проузрокује један хормон. Амерички биолог доктор Карол Вилијамс, из Харварда, убризгао је у ларве мољаца „уље“ које је издвојио из одраслих мољаца. Кад је давао веће количине успео је да заустави њихов развитак. Када је уље давао у мањим дозама ларве су се претварале у чудна бића, која су била напола младунци а напола одрасли мољци.

Неки други биолози успели су да издвоје овај хормон код говеда и установили да и он има исто дејство на ларву мољца, иако је говече сисар и кичмењак. Настављајући даљи рад у овој области доктор Вилијамс открио је да овај хормон постоји у свим организмима код телади, мачака, морских ракова итд. Највише га има код сисара у њиховој жлезди. Међутим, он још није успео да ближе одреди хемиски састав овог необичног уља, које има златну боју и које би можда једног дана могло да заустави старење код људи.

И он је добар за јело

Изгледа да љубитељи риба и острига неће убудуће морати да буду жалосни за време месеци у којима нема слова р, када се, по општем мишљењу, риба не би требало да једе. Џон Дасов из Вашингтона сматра да морски краставац, мала животиња слична морској звезди, има укус сличан укусу остриге. Он може лако да се конзервира. У обиљу га има у северном Пацифику, а и у другим морима. Становници Аљаске га употребљавају и кажу да се веома лако справља. У Индиском Мору живе неке врсте које становници суше, па се од њих прави трепанг — омиљена храна Кинеза.

ЛЕПАК КОЈИ ЛЕПИ СВЕ

„Течно гвожђе“ које лепи гвожђе, бронзу, дрво, алуминијум, порцелан, бакар стакло и друге материјале и то не само делове исте врсте већ и сасвим различите — најновије је достигнуће америчких технолога. Приликом мешања две течности долази до хемиске реакције која ствара изврсну везу. О квалитету овог лепка говори и ова слика. Столица је залепљена за зид,

а крај ње су мердевине под чудним углом налепљене на гвоздену греду. Столица и мердевине су после премазивања лепком само пола минута биле држане у оваквом положају и то без нарочито великог притиска.

Кад су после неког времена радници хтели да скину столицу тек њих неколико успели су да је „откину“ — али није попустио лепак него цигле, док је на гвозденој греди остало само иверје од мердевина.

КРЕВЕТ НА КРОВУ АУТОМОБИЛА

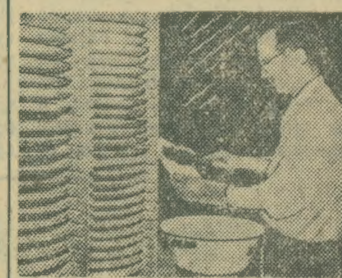
За путнике који воле да спавају на чистом ваздуху Енглези су конструисали део од 180 см дужине и 120 ширине —

као право лежиште које може да се причврсти за кров малих аутомобила. За време путовања кров се склопи а испод лежишта има места за пртљаг. Да би удобност била потпуна може се из аутомобила користити грејање и светлост.

КО ПЕРЕ ТАЊИРЕ КОД КУЋЕ?

Колико дуго траје сапуница? То је проблем који решава Данијел Мак Хјуг. За време свог научног рада он је опрао читаво брдо тањира, јер се сматра да ни један механи-

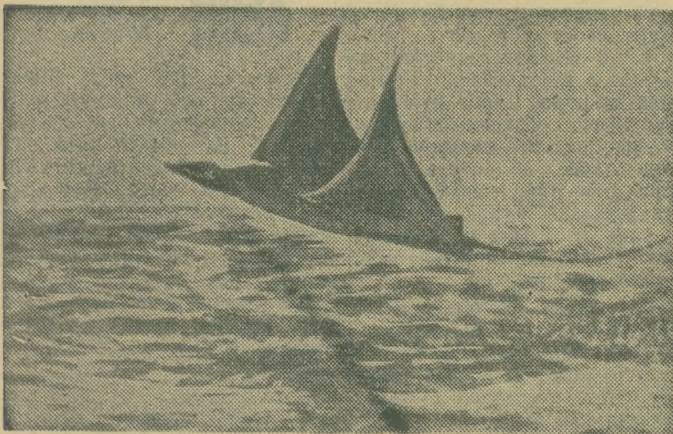
зам не може боље да испита квалитет сапуна и детерџента него стари начин — прање тањира рукама. Мак Хјуг ради за истраживачки центар у Линдену где се сапуни праве од петролеума.

ВАСИОНСКА ЛАБОРАТОРИЈА

У Сједињеним Државама научници припремају изградњу васионске лабораторије, у којој ће бити места за два човека. Она би била послата на кружни пут око земље, а путници у њој могу да издрже неколико недеља.

Овај експеримент претставља други корак америчког програма за лансирање ракете у васиону са људском посадом.

ПОНОВО О МОРСКИМ ЧУДОВИШТИМА

МАНТА У ЛЕТУ ИЗНАД МОРСКЕ ПОВРШИНЕ. ОНА ДОСТИЖЕ ДУЖИНУ ОД 3 МЕТРА. ПОМОРЦИ ЈЕ НАЗИВАЈУ „МОРСКИМ ЂАВОЛОМ"

Две вести објављене пре неколико дана поново су привукле пажњу светске јавности на морска чудовишта за којима људи вековима узалуд трагају. Упркос томе чак и неки веома озбиљни људи још увек верују да она постоје.

☆

Неколико британских научника организовали су експедицију која треба да ухвати легендарно чудовиште из Лок Неса. Све је спремно да се та оријашка неман, за коју се верује да претставља преосталог потомка плезиосауруса или мезосауруса, смести у циновски акваријум који ће путовати по свету и приказивати неман људима разних континената.

☆

Французи крећу у лов на легендарну морску змију. Познати истраживач подморских дубина Кусто укрцао је у Марсеју на свој брод „Калипсо" необичну направу која је добила име „Дениз". Она, уствари, претставља подводни тањир и са своја два крупна ока личи на циновског рака без ногу. Намењена је за истраживање мора до дубина од 700 метара. Командант Кусто, француски научник Бернар Хувелманс и британски природњак Хајат Верил верују да морска змија постоји и да није далеко дан када ће она бити ухваћена.

☆

Познати стручњаци Удеманс (1892), Олсон (1889), Рапивица (1903) и Куд (1930) много су писали о морској змији, али се никада нису могли сложити о каквој се немани ради.

Ларве морских јегуља дуге два метра које су ухватили дански поморци наводе на претпоставку да би од тих циновских младунаца могле настати оријашке змије. Удеманс и Олсон заступали су гледиште да се ради о неком морском сисару или фоки са дугим вратом. Нај зад, није мали број оних који верују да се ради о плезиосаурусу.

☆

Многа историска сведочанства такође говоре у прилог постојања једне непознате морске немани која ће једног дана допунити галерију циновског и крволочног кита зубана, мурине, која може бити дуга неколико метара, манте са делта крилима која потсећа на млазни авион, а у стању је да се хитне из воде и у паду здроби чак и веће рибарске чамце, затим огромних полипа и других морских чудовишта.

☆

Недалеко од обала САД и Нове Енглеске почетком прошлог века многи људи причали су да су видели немани налик на циновске змије које држе главу високо изнад воде и имају на врату много израштаја. Један енглески рибарски брод успео је да погоди харпуном неман, али је њено трзање било тако снажно да је откинула гвоздени харпун. Прича се да су циновске змије црне боје поново виђене 1827, 1829, 1833 и 1840 године у водама западног Атлантика.

☆

Чланови британског зоолошког друштва Мед-Валдо и Никол који су јахтом „Валхала" пловили за Бразилију причали су да су видели на неколико јарди од свог брода неман коју су до танчина описали. Она је имала главу гмизавца на змијском врату дугом седам до осам стопа и велика пераја на две стопе изнад воде.

☆

О постојању морске змије говори и телеграм који је познати француски књижевник Клод Фарер послао са брода „Бајар" који је пловио у околини Сајгона: Гонили смо и топовском паљбом засули неман. Стоп. Змија је била дуга око 50 до 55 метара. Стоп. Престрашени урођеници врло добро познају змију коју називају аждајом (лунг). Стоп. Искључена свака заблуда или колективна халуцинација. Стоп. Следе потписи контраадмирала, команданта брода и осталих.

☆

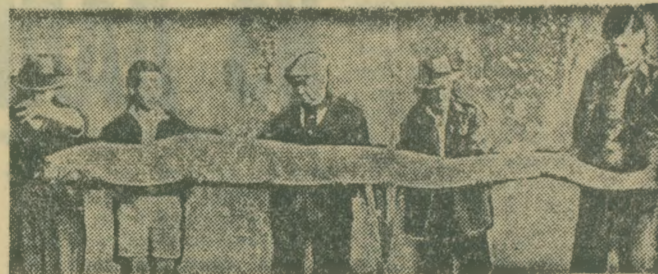
За време прошлог рата командант немачке подморнице „У—28" забележио је после торпедовања једног непријатељског брода на површини мора присуство циновске животиње налик на крокодила.

☆

Друго морско чудовиште за којим ће трагати Кусто је оријашки полип „Архитеутис" познат код нордиских морепловаца под именом „Кракен". Он још никада није ухваћен, али се прича да са пипцима достиже дужину од 40 метара. Његово тело је цилиндричног облика а глава се наставља у пипке који су у пречнику шири од трупа снажна човека. На великим дубинама често долази до оријашких двобоја између кита-зубана и циновског полипа.

☆

Највећи до данас виђени полип напао је 1874 године бродић „Перл" од 150 тона недалеко од америчке обале. Циновски краци немани пузали су до врха катарки. Људи су били престрашени а бродић је изгубио равнотежу, преврнуо се и потонуо. Пет људи од шест чланова посаде спасао је пароброд „Стратховен". Неман је оставила тако снажан утисак на пострадале морнаре да они скоро два часа нису могли проговорити ни реч.

ЦИНОВСКА МУРИНА

НАПАД МУРИНЕ НА ЈЕДРЕЊАК. СТАРИ ЦРТЕЖ ПРЕМА ПРИЧИ МОРНАРА

Гараже пред собама

Сан Франциско ће добити хотел са 18 спратова у коме ће до осмог спрата гости остављати аутомобиле испред својих спаваћих соба, а на осталима — на заједничком одређеном месту. На спратовима ће бити места за укупно 400 аутомобила, а у гаражи доле за још триста. Свака од 1200 соба имаће цео један зид у стаклу, климатске уређаје и сав други савремени конфор: телевизор, радио и телефон са директном везом са целим светом. Огроман парк на крову, са местима за сунчање и пливачким басеном допуњаваће угодности. Поред хотела подићи ће се зграда на 22 спрата за управу и магацине. На њеном крову биће бар, кроз чије прозоре ће се гостима пружати поглед на цео град.

Пројект за овај хотел који треба да буде отворен децембра 1961 израдио је њујоршки архитект Вилијам Таблер.

Свеiа седморица

Када је Доситеј Обрадовић 31 августа 1808 године приликом отварања Велике школе у Београду одржао говор, поздравио је оно мало ученика и пожелео да се спреме и постану „народни поглавице, судије и управитељи" и буду „од ползе народу". После четири године из те прве генерације за време Првог српског устанка завршила су школовање свега њих седморица. То су били синови војвода и трезвенијих истакнутијих људи из устанка али нешколованих и чак у већини и неписмених.

Поново испитан

Велики грумен тврде гвоздене стене пронађен у Кини 1915 године, сада је коначно испитан и утврдило се да је метеорит.

Два кинеска научника анализирала су хемиски састав овог 410 килограма тешког камена и пронашли да се састоји од 88% гвожђа, 10% силицијума и у мањој количини мангана, алуминијума и калаја. Површина му је гвоздено-црна и сива као челик а специфичне тежине преко 6,5 што не одговара ниједној врсти руде на Земљиној површини.

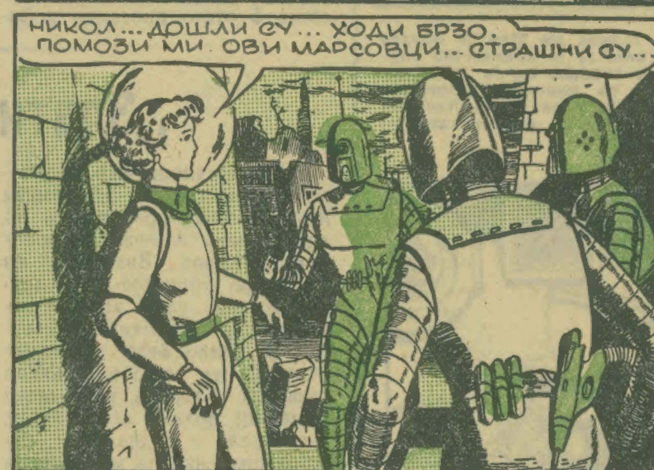
ПЕГАЗ ТРАЖИ ХИДРУ

ЦРТА Л. ФИШЕР

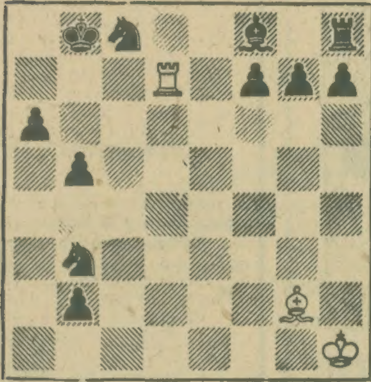

Учимо шах

LXXXVI

Ко је јачи? Црни или бели?

Немојте се залетети, па одмах узвикнути „Црни!“ Тачно је да црни има топа, два скакача, ловца и шест пешака, од којих један треба само да коракне и да се претвори у даму, а бели има само топа и ловца, али у овој позицији јачи је онај који је на потезу. Нека на потезу буде бели:

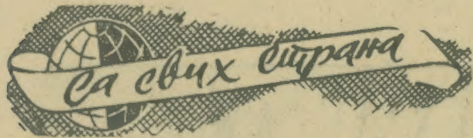
1. Тд7—б7+ Кб8—а8
2. Тб7 : б5+ Ка8—а7
3. Тб5—б7+ Ка7—а8
4. Тб7 : б3+ Ка8—а7
5. Тб3—б7+ Ка7—а8
6. Тб7 : б2+ Ка8—а7
7. Тб2—б7+ Ка7—а8

Докле овако? Видећете.

8. Тб7 : ф7+ Ка8—б8
9. Тф7—б7+ Кб8—а8
10. Тб7 : г7+ Ка8—б8
11. Тг7—б7+ Кб8—а8
12. Тб7 : х7+ Ка8—б8
13. Тх7 : х8 Лф8—б4
14. Лг2—х3

Сада ће црни изгубити и скакача а тиме и партију.

Овај пример, узет из књиге Владимира Вуковића „Школа комбинирања“, показује вам, као и онај пример у прошлој лекцији, шта се дешава кад један играч допусти да га противник доведе под ударце шаховског „млина“.

СВЕ ВИШЕ ИМА ВРТОВА БЕЗ ЗЕМЉЕ јер се биљке негују у растворима разних соли. Овакав начин одгајивања поврћа, као што је о томе већ било речи, користиће се у будућим вештачким сателитима као базама за међупланетарна путовања. У том правцу највише су напредовали руски научници. Два професора универзитета у Лењинграду, Тимирјазев и Пријанишков, први су успели на тај начин да произведу већу количину краставаца и парадајза. Биљке избијају из малих отвора на судовима од бетона у којима се налази вода са раствором минералних соли. На једном квадратном метру они су одгајили 35 килограма краставаца и 16 килограма парадајза, док се на земљи добија свега 6,5 килограма. Научници кажу да је квалитет поврћа изврстан. Како изгледа, ускоро ће се приступити масовној производњи вртова без земље да би се подмириле потребе у поврћу оних грађана који живе у северном Сибиру.

✡

ЛЕЊИНГРАДСКИ КОНСТРУКТОРИ су начинили нови уређај за подземна испитивања — електронску апаратуру која олакшава геолозима да у недрима земље изналазе лежишта гвожђа, обојених метала и петролеја. Пре него што се прешло на сериску производњу ових електронских геолошких апаратура извршени су били опити са прототипом. Резултати су се показали одлични.

✡

ЛЕКАРИ ОДАВНО ПРОУЧАВАЈУ да ли ерупције на Сунцу и магнетске буре утичу на човеково здравље. Два француска научника, Пумају и Вијар, израдили су у вези са овим своје радове о новом начину испитивања срчаних болесника. Упоређивали су тегобе болесника по времену јављања и јачини са активношћу Сунца. Сматрају да између ових појава постоји некаква веза, али да ће се испитивања наставити.

✡

НОВА ЛАЂА ЗА ПОЛАГАЊЕ КАБЛОВА — У Великој Британији граде највећу лађу на свету од 20.000 тона за полагање каблова. Биће постављени нарочити уређаји за проучавање морског дна који ће радити на принципу одбијања звука. Специјалним направама ће се мерити дубина и утврђивати подводни гребени да се не би оштетили каблови.

✡

НОВА ВРСТА ПУТА — У Западној Немачкој на изградњи пута Минхен — Келн примењује се нови начин стављања подлоге: први слој камена повезан је бетоном. Изнад њега долази слој камена и затим два слоја бетона. Очекује се да ће овај пут бити издржљивији од досадашњих јер може да поднесе притисак од 15 тона по точку, што је три пута више него досад.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

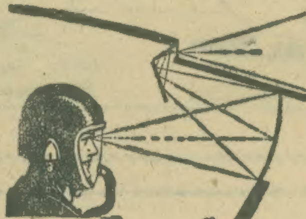

ПРЕКО ПУСТИЊЕ...

Највећи камион на свету, француски Берлиет Т—100 је дуг 13,5, широк 4,8 м а тежак 65 тона. Покреће га турбодизел мотор од 600 коњских снага. Точкови су му високи 2,4 м. Направљен је за транспорт веома тешких предмета кроз пустињске пределе где су путеви лоши или их уопште нема. Има три осовине а максимална брзина му је близу 40 км на сат. У његов резервоар стане 251 галон горива. Возач има све удобности: кабину са регулисаном температуром, решо, фрижидер и чак резервоар за пијаћу воду. Упркос својој величини камион захваљујући огромним гумама врши врло мали притисак на земљу тако да њиме није нимало теже управљати него обичним путничким колима.

Перископ за пилоте

У авионима који лете брже од звука а имају уграђен перископ стакло за посматрање

је изнад само 2,5 см. Цилиндрично сочиво које је уграђено у тај, отвор од 2,5 см и систем огледала омогућују пилоту веома широк преглед испред авиона.

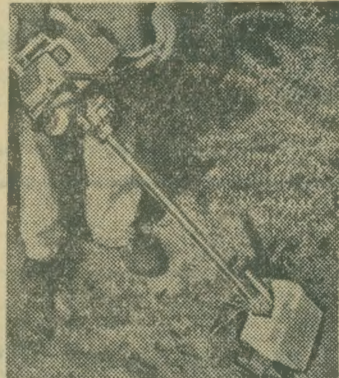
Сличан перископ се ставља и на тенкове што омогућује возачу да изврсно осмотри пут испред себе а да се притом не излаже опасности.

Вештачки глас

Енглески хирург-дентиста Р. Тајт изумео је такозвани вештачки глас који ће служити лицима која су била подвргнута операцији гркљана. Апарат је назван „усни вибратор“. Састоји се од мале дијафрагме која стоји на плочици вештачке вилице на непцу и електричног генератора, величине паклице цигарета, а носи се у џепу. Оба елемента повезана су двема танким металним жицама које пролазе преко углова усана. Кад се притисне дугме генератора, укључи се струја и дијафрагма почне да вибрира и производи звук. Користећи обичне покрете језика, усана и вилица, уз мало вежбе, оперисани успева да ове звучне вибрације модулира и претвори у разумљиве речи, које престану да се чују оног тренутка кад се дугме на генератору пусти.

Апарат за обрађивање травњака

Машина са бензинским мотором и деловима који се могу променити према врсти посла уштедеће баштованима много часова рада. Овај апарат се при употреби држи као мотика и према делу који је стављен на њега може да прекопа травњак, да креше траву око цвећњака или уз ивицу пута. Такође се може у-

потребити и за кошење траве нарочито у деловима башта где косачица не може да допре.

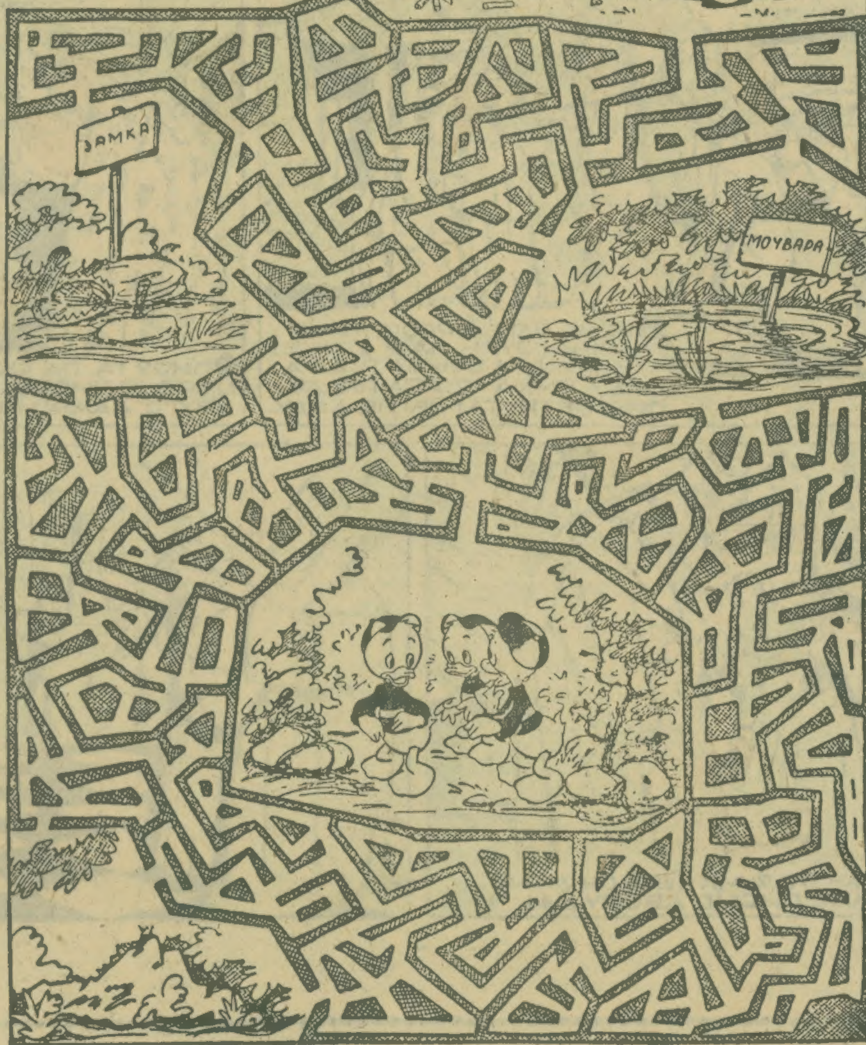
КУГА У ОПАДАЊУ...

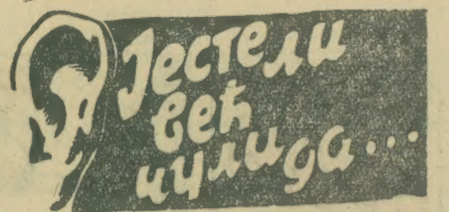
У извештају Светске здравствене организације се каже да је тешка болест куга у опадању. Најмањи број обољења од 1900 године био је 1958 — свега 213 случајева, 1957 пријављено је 568, док је 1951 било несравњено више — 15.399 случајева. Сви су забележени у Вијетнаму, Бурми, Индији, Еквадору, Перуу и Бразилији.

КАМП У ШУМИ

Пајини сестрићи летују у кампу у шуми са својим ујка Пајом. Али, удаљили су се од кампа, и не умеју да се врате. Помозите им да нађу пут!

...познато је да су стари Римљани знали за бање, али је мање познато да су они први пут сазнали за бање које лече од разних болести тек у

пустињама Северне Африке. Картагињани су много пре Римљана користили изворе минералних вода и подизали бање.

...не окрећући главу жирафа може да види на све стране.

...проналазач математичког знака једнакости (=) енглески лекар Роберт Рикард умро је у затвору где је доспео због дугова.

...гуске спадају у

најинтелигентније домаће животиње.

...октопод веома лако дочепа рака кад је овај сам. Међутим, кад наиђе на више ракова они се пред непријатељем тако испреплићу да им овај не може ништа.

...у једном граму земље узете далеко од насеља налази се 16 до 150 хиљада бактерија. Тај број је много већи у загађеном земљишту насеља: од 80 милиона, па до неколико милијарди.

...израз „филателија“ први пут се појавио 15 новембра 1864 године у једном француском часопису.

...флоридске жа-

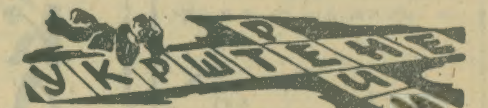

бе једу птице и мишеве.

...бели медвед се подједнако добро креће и на суву и у води. Гонећи туљана он може да преплива и по 35 километара.

...у поређењу са осталим европским земљама, Шведска има најмањи број лекара и најмању смртност на свету.

...нека домородачка племена у Либиској пустињи и данас се још служе језиком звиждања помоћу кога се могу споразумевати и на великим отстојањима.

Водоравно: 1) хемиски знак за бизмут; 3) тестера; 5) река у Сибиру; 7) историски манастир у Србији; 9) временско раздобље; 10) бугарски новац; 11) хемиски знак за молибден; 12) првак; 14) показна заменица; 15) роман К. Маја; 18) део топа; 19) сликарска четкица; 21) египатско божанство; 22) предлог; 23) два слова; 25) назив; 27) отац (слов.); 28 дезинфекционо средство; 31) птица-грабљивица; 32) место на Пресу; 33) мера за површину.

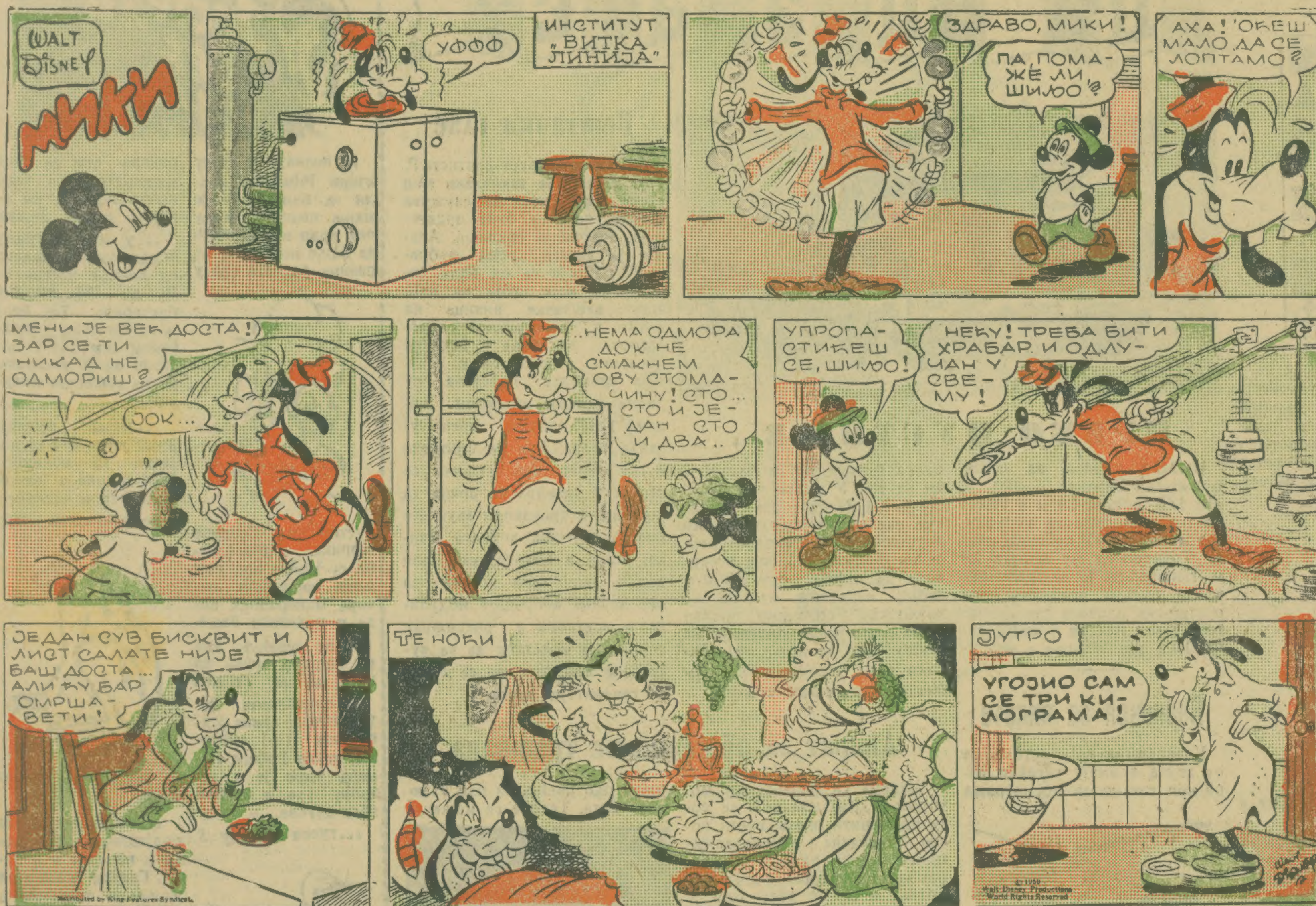
Усправно: 1) пулс. 2) наш песник (Војислав); 3) аутор збирке песама „Кора“; 4) носач; 5) некорисно растиње; 6) највиши врх на Пиринејима; 7) осим; 8) далматинско мушко име; 12) познато Тацитово дело; 13) град у Грчкој; 16) марка нашег авиона; 17) лопов; 19) индустриска биљка; 20) планински ланац у Сибиру; 21) дивља животиња. 24) шаховски термин; 26) река у Шпанији; 27) река у Сибиру; 29) град у Тибету; 30) мушко име.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) Рубе; 5) Тучепи; 7) Доде; 9) ево; 10) акана; 12) од; 13) рива; 15) ои; 17) Калас; 19) сат. 21) лига; 22) Каваја; 24) Деба; 25) Авр; 27) Ароза; 29) ав; 30) роба; 32) ал; 34) Ватањ; 35) Рур; 36) жуне; 39) кајута; 41) Вари.

Усправно: 1) рудар; 2) ученик; 3) бр; 4) епе; 5) ток. 6) Иво; 7) Давос; 8) Одеса; 11) Авала; 14) Алија; 16) Макар; 18) агава; 20) Табор; 23) Вазов; 24) Дакар; 26) рвање; 28) абажур; 31) агути; 33) лук; 35) Ана; 37) Раб; 40) ја.

ПРИМЕТИО ЈЕ

Шиља је упао у Микијеву канцеларију и почео да прича. Мики који је био врло запослен, изгубио је стрпљење.

— Зар ниси видео да на мојим вратима пише: „Беспосленима забрањен улаз"? — викну он на Шиљу.

— Како да нисам! — одговори Шиља. И врло ми је мило. Јер ако нешто на свету мрзим, то је да ме људи прекидају у говору.

ЗНА ОН ЈОШ И НЕШТО ГОРЕ

Влаја једног дана казао нешто врло ружно, а тетка Белка, да би га одвикла, обећала му:

— Влајо, добићеш пет динара, али да ту ружну реч више нисам чула!

— Добро, тетка Белка, али ја знам једну реч још гору. Хоћеш ли ми дати десет динара да њу никад не чујеш?

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ

Колики је Бродвеј?
Шта су филипике?
Ко су били терџомани?

ОДГОВОР:

БОДВЕЈ је главна улица у Њујорку и средиште пословног живота, али то је и нај-

дужа улица на свету. Са својих 240 километара она повезује центар са предграђима.

ФИЛИПИКЕ су говори највећег грчког беседника Демостена (385-322 пре н. е.) претставника робовласничке демократије и истакнутог вође антимакедонске партије у Атини. Прва Филипика одржана 351 године уперена је против Филипа Македонског који је угрожавао територију Грчке и оних у земљи који су били за Македонију. Својим беседништвом он је успео да организује читаву партију против Филипа. А када је он затражио од Атинске скупштине заштиту Демостен је као одговор упутио другу Филипику (344-43), и затим последње 341-40. После победе код Херона 338 Грчка је потпала под власт Македоније и Демостен је напустио антимакедонску политику. Филипикама се називају и 14 Цицеронових говора којима је после Цезаровог убиства ударао по Марку Аурелију.

ТЕРЏОМАНИМА су до 1836 године у Београду називани страни политички агенти (претставници) који су посредовали у разним пограничним и другим споровима јер дипломатских претставника до тог времена у Београду није било.

Бајка о цару Салтану

Одговорни уредник Стојиљко Стојиљковић, Београд, Македонска 31 – Издаје и штампа „Политика", штампарско-издавачко предузеће Београд, Македонска 31. – Тек рач. број 101-707/1-82. Поштански фах 124. – Претплата за нашу земљу: годишња 900, полугодишња 450; за иностранство: годишња 1.200, полугодишња 600 динара. – Рукописи се не враћају